

“Danos” muzikinė bei dramaturginė redakcija ir operos pastatymas

BALYS CHOMSKIS

Kas buvo skaitęs prieš operos spektaklius poeto Stasio Santvaro libretą, galėjo lengvai pastebėti, kad ne viską, kas yra originale, matė ir girdėjo scenoje. Kiekviena nauja partitūra savime prašosi redakcijos, dramaturginio nušlifavimo ir kartais ne vieno paveiklo, stabdančio scenos veiksmą, iškritimo. Operos istorija duoda mums daug tokių pavyzdžių.

Dirigentas Aleksandras Kučūnas, gavęs kompozitoriaus sutikimą laisvai tvarkyti, karpoti būsimam operos spektakliui iš kiekvieno veiksmo po truputį. Ir viską susumavus, atsiranda maždaug vienos valandos iškarpėlė.

Operos redakcija yra ilga, diskusinė tema. Paliekant ją ateiviai ir dabar nesvarstant kiek dirigento užsimojimai atnešę operai naudos ar žalos, aiškumo dėlei tik noriu paminėti labai įdomų ir svarbų faktą, kaip kartais reikia atsakyti net ištisu puslapių geros muzikos, norint išgelbėti vidinio scenos veiksmo vientisumą.

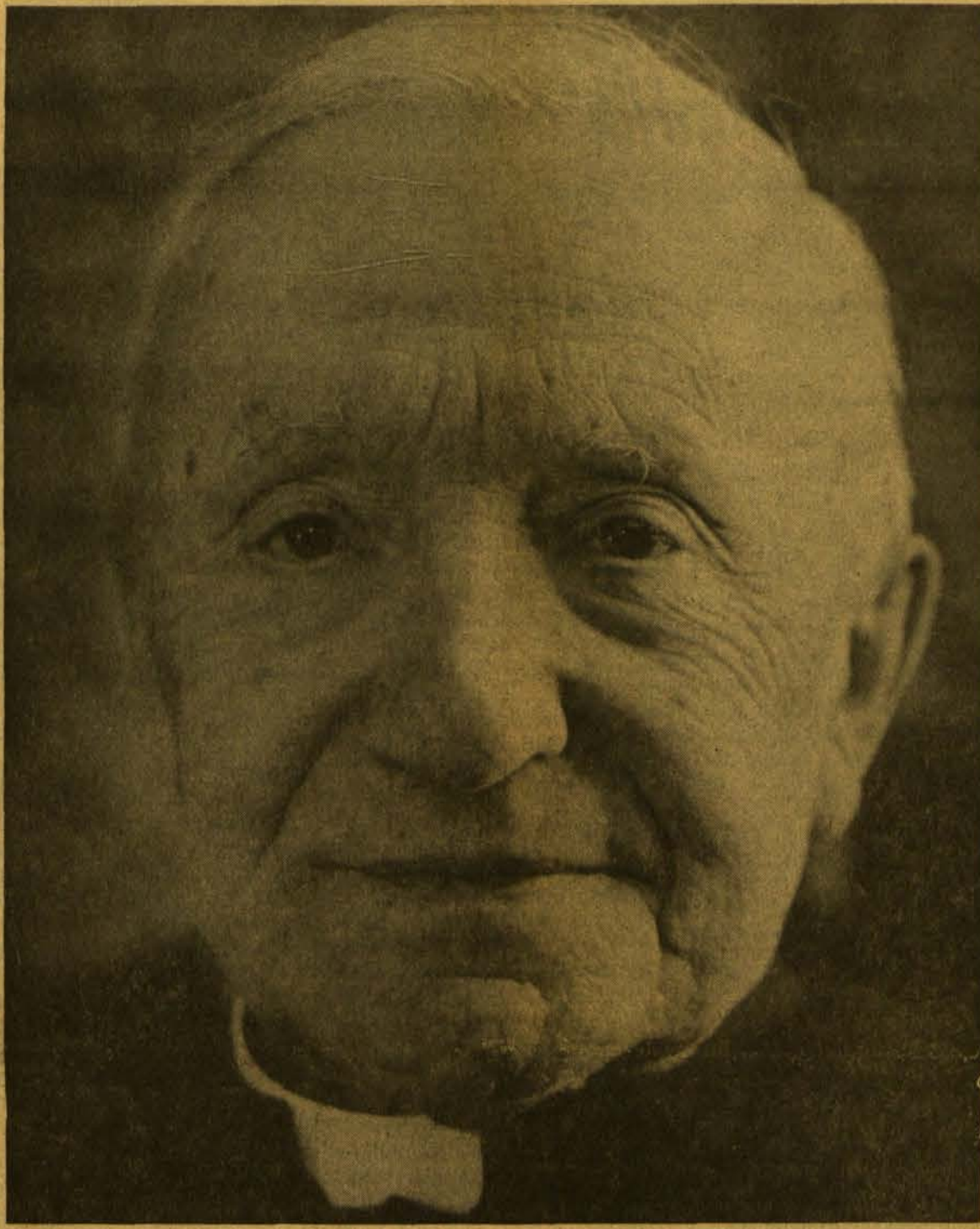
Trečio veiksmo baigmėje scenoje, kuomet Dana iš dviejų vyrų pasirenka mirtį ir nusišauna, užviešpatauja nepaprasta, dramatinė tyluma, pamažu išsiliejanti į malda. Choras pradeda a capella pianissimo “Tėve mūsų”, parašyta choraline forma, kuri logiškai vysto žmonių emocinį skausmą. Maždaug po 22 taktų staiga kompozitorius ir libretistas šauna ilgą polifoninį, finalui visai svetimą jausmų posmą: pakilo saulėn plaštakėlė. Dirigentas, išleisdamas tuos polifoninius puslapius, laimėjo operai didelį, dramatiškai efektingą finalą. Kučūno nuopelnas, statant pirmąjį “Daną”, yra didelis. Šį kartą yra jaučiama ypatinga drausmė orkestre. Lengvai nugaledamas įvairių orkestro kaprizus, dirigentas išsprendžia balansinę problemą tarp orkestro ir vokalo. Ir nežūrint kai kurių muzikinių dramaturgijos, pastatymo ir atlikimo trūkumų, Gaidelio talento muzikinės savybės pasiekė klausytojų širdis.

Stovyklinio gyvenimo siužeto turinį vaizdžiai akcentuoja dalininkas Algirdas Kurauskas, kur-

damas dekoracijų ir rūbų eskizus, trumpu keliu pasiekdamas dėsningo žavingumo. Padedant prityrusio apšvietėjo Kazio Cijūnėlio akiai, vaizdinis menas su tvarka spalvomis, kaip dramos komentatorius. O kiek daug kartų esame matę dekoracijas, kaip negyvą krovinį.

Labai sunkų ir svarbų vaidmenį turėjo režisierius Petras Maželis, išdrįsęs išmėginti savo jėgas operos režisūroje. Nors jo biografijoje randame baletą ir operetės pėdsakų, o be to jis daug metų vadovauja Clevelando mėgėjų teatrui, tačiau gyvytiškas patyrimas neužtenkamai jam patarnauja, kuriant naujos operos paveikslus. Pirmojo veiksmo statiskai operos formai jis nesuranda jokių pataisų bei komentarų, o tik dar labiau paryškina jos veiksmo trūkumus. Geriau sekasi antrojo veiksmo kamerinėse scenose, kur daugiau yra kontroliuojama kylanti dramos linija. Trečiojo veiksmo pradžioje (iki Daumanto pasirodymo) vykstančiose buitinėse scenose Maželis sugeba išrasti gyvų vaizdų ir net puikių detalių. Toliau, kai linksmą ir svaiginančią nuotaiką sudrumsčia nepažįstamasis, režisierius vėl pakimba ant išorinio dramos vaizdavimo. Jis neatkreipia dėmesio į pirmąją, bet į antrąją baletą muziką, išreikštą pasiutėliu šokių, išliejančiu per daug metų susikaupusią meilę, kurią puikiai atliko Jaunutis Puodžiūnas ir Violeta Karosaitė. Čia jau yra pirmoji Daumanto gaida, kurią režisierius nepagavo. Man rodos, kad ir libretistui nerūpėjo apvainikuoti operą patriotiniu patosu, bet pastumti dramą į galą. Daumanto tikslas pasididžiuoti savo žygdarbiais. Jis ieško savo mylimos žmonos. O režisierius sako mums atvirkščiai, atitoldamas nuo pagrindinės dramos linijos. Maželio režisūrinį darbą būtų galima paaiškinti šitaip: jis semia viską iš libreto, bet praeina pro šalį muzikinės dramaturgijos.

Choras operoje turėjo apščiail darbo: reikėjo stovėti, sėdėti ir daug dainuoti. Pirmojo veiksmo kantantos dalies polifoniją atlieka švariai, bet nesušvelnina pačios muzikos provokuojančio forsavimo. Antrojo veiksmo pradžioje, po trumpo orkestrinio įvado, moterų choras už scenos dainuoja sentimentaliai romantinę dainą, “už jūrų, už kalnų”, kurios nuotaika sukelia Danos širdyje meilės ilgesį. Trečiame veiksmė choras labiau įsilieja į dramos veiksmą, pabrėždamas stovyklinio gyvenimo melancholiją, atlikdamas ir žaismo bei išdykavimo scenas. O dramos finale choras išpildo jau ne kartą minėtą “Tėve mūsų”, palikdamas ilgesniui laikui atmintiną “Danos” pastatymo įvykį. Choro savybės: gražus tembras, lygumas ir jėga. Choro paruošimo darbą atliko Alfonsas Gečas ir Alice Steponaitė (Nukelti į 2 psl.).

Kan. Mykolas Vaitkus

(Lietuvių foto archyvas)

Mykolas Vaitkus 1968 metų literatūros laureatas

Laisvojo pasaulio mūsų literatūros tradicinė ir pati reikšmingiausia Lietuvių rašytojų draugijos 1000 dolerių premija, kurios mecenatas yra Lietuvių fondas, už geriausiąją 1968 metų grožinės literatūros knygą paskirta šviesiam kultūrininkui veteranui, poetui, dramaturgui, romanistui ir memuarininkui kanauninkui Mykolui Vaitkui, pernai taipgi atšventusiam 85 metų savo amžiaus sukaktį.

Lietuvių rašytojų draugijos premijai skirti šiemetinė jūry komisija buvo: K. Bradūnas — pirm. P. Gaučys — skr., nariai — N. Jankutė-Užubalienė, dr. A. Šešplaukis ir dr. P. Kisieliū. Lietuvių fondo atstovas. Komisija balandžio 20 d. posėdyje Chikagoje, peržvelgdama visas 1968 metais laisvajame pasaulyje išėjusias mūsų grožinės literatūros knygas. O jų sąrašas šį kartą buvo netrumpas — viso 20 knygų. Svarstant jų vertę, finaliniam sprendimui atrinktos trys: Mykolo Vaitkaus du tomų atsiminimų knyga “Neprilausomybės saulė”, Kazimiero Barėno novelių knyga “Atsitiktiniai susitikimai” ir Alojzo Barono romanas “Pavasario lietus”. Pagaliau premija paskirta Mykolui Vaitkui, protokolo žodžiais tariant, “už du jo atsiminimų tomus “Neprilausomybės saulė”, kuriuose vaizdingu žodžiu ir sakiniu tapomas spalvin-

gas, laisvėje bekiylančio krašto paveikslas, jį įpinant ir to meto visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo ryškiųjų žmonių rašytojo plunksna meistriškai nupieštas portretines apybraižas”.

Geriausios 1968 metų knygos laureatas kan. Mykolas Vaitkus netrumpame ir kūrybiniais darbais brandžiam gyvenime, kaip plunksnos žmogus, yra reiškęs labai giliai ir labai plačiai. Yra išėję šie jo poezijos rinkiniai: Margumynas (1911), Šviesūs krislai (1913), Liepsnelės (1921), Nušvitusi dulkė (1933), Vienatvė (1952), Aukso ruduo (1955), Nuošaliu taku (1956), Alfa ir Omega (1963), Šerkšno sidabras (1965), Dienoraštis (1966). Rašydamas apie šią poeziją, Stasys Santvaras sako: “Kaip žmogus ir poetas, Vaitkus yra kenčiantis siela, lietuviška siela, o drauge vidinio apsisprendimo nuskaidrinta siela. Lietuviai, kurie domisi mūsų grožinės literatūros kūryba, daugiau pažįsta Nušvitusią dulkę, tą giedrą ir optimistinį Vaitkaus paveikslą. Jis ir yra tas autorius, kuris dainavo apie šviesius krislus ir nušvitusią dulkę” (LE, 22 t., 507 psl.).

Šalia eilėraščių rikiuojasi ir Mykolo Vaitkaus poemų knygos: Laimė (1911), Genijus ir meilė (1912), Upytė (1914), Brėkšta (1919). Dramos: Žvaigždės duklė (1924), Vilnius mūsų (1930),

Žaibas ir mergaitė (1936). Iš beletristikos veikalų pirmoji eilė minėtini: Auštant (1939), Rytmečio žygiai (1944), Tvanas (1927). Romano “Tvanas” antroji laida išleista dar ir 1954 metais, o jo vertimas anglų kalbon “The Deluge” Manyland Books leidyklos išleistas 1965 m.

Tačiau pastaruoju laiku visų skaitytojų dėmesį ypač patraukė Mykolo Vaitkaus atsiminimai. Lig šiol jų yra pasirodę jau aštuoni tomų: Su Minija į Baltiją (1962), Baltijos gražuolė (1963), Šiaurės žvaigždė (1965), Mistiniam sode (1959), Keturi ganytojai (1960), Per giedrą ir audrą (1965) ir 1968 metais išėję du tomų “Neprilausomybės saulė” už kuriuos autorius ir atžymėtas LRD premija.

Šie kan. Mykolo Vaitkaus atsiminimai mūsų literatūriname gyvenime yra tikrai išskirtiniai ir daugeliu atžvilgiu tiesiog unikaliai. Pasakodamas juose savo gyvenimą nuo pat kūdikystės iki žilos senatvės, Mykolas Vaitkus duoda ne vien monumentalų, bet ir detalių subtiliai išieškotą laisvės besiveržiančios ir jau laisvėje gyvenančios tautos kai kur panoraminį, kai kur šiltai miniatiūrinį paveikslą. Virtuozišku žodžiu ir sakiniu, niekur savęs neiškišdamas, Mykolas Vaitkus čia aprašo sutiktų žmonių išorę ir jų

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

LITUANISTIKA CHICAGOS UNIVERSITETE

Nedidelei tautai, kaip mūsų, yra labai svarbūs prasižvelgimai kultūros pasaulyje. Džiaugiamės, kad kaskart didesnis skaičius mūsų žmonių jau tampa profesūros nariais, gausiau dalyvauja laisvojo pasaulio moksliniuose žurnaluose ir net pasirodo su atskirais moksliniais leidiniais.

Ypač mums svarbios yra lituanistinės studijos, ir būtų per siaura apsiriboti tik pradžios mokslo ar gimnazistinių kursais. Mes džiaugiamės čia labai reikšmingu aukštesnio masto Pedagoginiu lituanistikos institutu, bet čia vis daugiau savybės reikalingas ir mums svarbu šalia to stengtis pasiekti su lituanistika ir pirmiausia mokslo židinius, turinčius tarptautinės reikšmės, kaip kad jau yra pasiekta Pennsylvanijos universitete.

*

Dabar atsiranda nauja programa — Chicagos universitetas. Ši mokslo įstaiga turi gerą vardą. Joje dirba ne vienas Nobelio premija pagerbtas mokslininkas. Lingvistikos srityje čia dirba stiprus kalbininkas Edvardas Stankiewicz, dabar slavistinio skyriaus vedėjas. Atsilankius jo bute, buvo miela patirti, kad šis mokslininkas dabar pats pradėjo gilinti savo lietuvių kalbos žinias. Jis kalbėjo: “Negaliu būti geru slavistu, nestudijavęs lietuvių kalbos. Lankiau geras mokyklas, bet ten nebuvo dėstoma lietuvių kalba. Buvau pradėjęs lietuvių kalbos studijas su prof. Sennu, bet jaučiu reikalingą jas pagilinti ir dabar — su dr. T. Buch studijuojau lietuvių kalbą”. Profesorius čia naudojasi naujai išleistu veikalu: “Introduction to Modern Lithuanian”.

Kas maloniausia, kad pats prof. Stankiewicz yra susirūpinęs lietuvių kalbos studijų nuolatinių įvedimu į Chicagos universiteto programą. Jo dėka jau tos studijos pradėtos, dėstant dr. Buch. Tuo tarpu tai tik laikinas užmojis, bet prof. Stankiewicz pramato ir tikras galimybės. Jam jau pavyko įvesti lenkų ir čekų kalbų bei literatūrų studijas į savo vadovaujamą lingvistikos studijų skyrį. Čia daug lėmė ir Chicagos lenkų bei čekų parama. Susidarė jų specialios draugijos tai paramai organizuoti. Įvairiais parengimais ir kitais būdais lenkai bei čekai įstengė sutelkti po kelis tūkstančius dolerių kasmet dėstytojų išlaikymui.

*

Chicagos universitetas yra aukšto lygmens, ir čia kviečiami tik tarptautinio masto mokslininkai. Jų metinis atlyginimas siekia keliolika ir daugiau tūkstančių. Universitetas nori išlaikyti aukštą standartą, ir lituanistines studijas įvesti tebus galima, sudarius sąlygas dirbti aukštą kvalifikaciją mokslininkui. Jeigu patys lietuvių kalbą mokys, tai reikalinga stipriai paremti, toliau galima būtų tikėtis, kad pats

universitetas lituanistikai labiau užsiima, ypač, kad ir lingvistikos departamento pats vadovas prof. dr. E. Hamp puikiai kalba lietuviškai ir baltistikos klausimais rašo žymios kalbotyros žurnaluose.

Jau dabar lietuvių kalbai dėstyti universitetas yra pakvietęs dr. Tamarą Buch. Ji yra gavusi Jeruzalės universiteto mokslinę stipendiją, o kitiems mokslo metams prof. Stankiewicz ją užangažavo lietuvių k. dėstyti, gavęs JAV paramą specialioms kalbinėms studijoms.

*

Dr. T. Buch puikiai moka lietuvių kalbą. Ji yra augusi Lietuvoje, gyvenusi Kaune, Katalikų veikimo centro namuose. Lankė Vokiečių gimnaziją Kaune, o baigė 10-ąją gimnaziją. Leningrado universitete gavo doktoratą iš lyginamosios germanų kalbotyros. Grįžusi į Lietuvą, dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute, dalyvavo paruošiant Kleino gramatikos laidą. 1956 m. persikėlė dėstyti į Varšuvos universitetą, kur dirbo lituanistinėse, germanistinėse ir kalbotyros studijose ir parašė antrą disertaciją — apie Kristijono Donelaičio kirčiavimą. Varšuvos universiteto siūčiama Punsko apylinkėse pravedė dialektologinius tyrimus. Dr. Buch rinko žemėvardžius, vietovardžius, pavardes šalia kitų dialektologinių studijų ir yra parašiusi eilę studijinių straipsnių iš medžiagos, surinktos pas Punsko lietuvių.

Gavusi Prancūzų vyriausybės stipendiją, ji paruošė Donelaičio kalbos fonologinę ir morfologinę apybraižą, apimančią apie 200 psl. Dabar ji Chicagos universitete du kartus savitai dėsto lietuvių kalbą, po pusantros valandos kiekvieną kartą. Kursą klauso pora lietuvių studentų ir keli amerikiečiai kalbininkai slavistai, germanistai, keltų kalbos studijotojai, kurie jaučia, kad be lietuvių kalbos studijų jie negalėtų būti geri kalbotyros specialistai.

*

Dabartinėse sąlygose vargu ar kitur galėtume turėti palankesnes aplinkybes pastoviai įvesti lietuvių kalbos dėstyimą, kaip Chicagos universitete. Faktiniai dėstymas jau įvestas, tik jį bereikia palaikyti ir įtvirtinti. Dr. Buch yra tam kvalifikuota dėstytoja. Jeigu gi ji grįžtų į Jeruzalės universitetą, į šalį, kur yra jos šeima, tai tas pats prof. Stankiewicz yra aukštos nuomonės ir apie dr. Pr. Skardžių, laikydamas jį tarptautinio masto kalbininku. Jeigu dr. A. Salys yra prižiūras Pennsylvanijos universitete, tai mes turime dar specialistą dr. P. Joniką, dirbantį po paties Chicagos universiteto bibliotekoje ir, reikale, galintį vesti lietuvių kalbos studijas universitete.

Gal susidarytų dar galimybė (Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery

- Lituanistika Chicagos universitete
- “Danos” muzikinė bei dramaturginė redakcija ir operos pastatymas
- Mykolas Vaitkus — 1968 metų literatūros laureatas
- Kartų konflikto užmačios
- Alb. Baranauško eilėraščiai
- Svarus lietuvių katalikų mokslo akademijos metraščio ketvirtasis tomas
- Agnė Lukšytės novelė
- Seniausias miestas pasauly
- Sveikatos gimnazijai 50 metų
- Nauji leidiniai
- Kultūrinė kronika
- Moterų gyvenimas

"Danos" muzikinė bei dramaturginė redakcija ir operos pastatymas

(atkelta iš 1 psl.)

phens, o galutinai ji apšlifavo pats dirigentas.

Kalbant apie solistus, reikia pas tebtį vieną neigiamą faktą: per atvirą dirigento sekimą. Pernai "Fidelio" buvo tuo atžvilgiu daug švaresnis. Suprantama, galima lengvai išaiškinti šį stabdymo veiksmo trūkumą. Nė vienas iš artistų neturėjo progos pažinti orkestrinę muziką, jos vingius ir "Danos" painius įstojimo ženklus. Viena, saugi pagalba — dirigento ranka. Tiesa, aišku. Deja, teatras atmeta tokį komentarą.

"Danos" keturi pagrindiniai vaidmenys yra apdovanoti ariomis, trumpa arioso, ir nė vienas nėra pamištas ansamblio grupėse. Dana, pagrindinis operos personažas, yra geriausias, psichologiškai paremtas charakteris. Jos moralinis konfliktas vystosi palaipsniui nuo "neliesk manęs" iki "priglausk mane". Tačiau paskutinėje dramos minutėje Dana atsideria sunkioje situacijoje, kur jai nepadėjo nei libretistas, nei kompozitorius bei režisierius.

Dana Stankaitytė skiria visą dėmesį vidiniam moralės konflikto atskleidimui. Psichologiniai moters pasikeitimai ir niuansai veiksmingai atsispindi jos balse. Sunkią "Danos" partiją vokališkai ji apvaldo lengvai, ir arijoje "Gėlių žiedai" savo gilia emocija ir gražiu balsu laimi "Danos" spektaklį. Vaidybiniai jai santūri ir ne be trūkumų, tačiau sceniškai iš visu artistų ji buvo nuosekliausia. Romai Mastieniui Ramūnės vokalinis "rūbas" buvo per didelis, bet, dėka dirigento, orkestras ją praleido į salę. Sceniškai stilizuota maniera kartais buvo gal kiek nenatūrali.

Stasio Baro balsui ir jo emocijos potencialumui yra reikalingi stiprūs, dramatiniai charakteriai. O Stanaitis-lyrinė, kasdieninė asmenybė. Vokalas yra parašytas Barui, labai neišbalansuotas, neleidžiantis dainininkui palaipsniui kilti. Jis visuose veiksmuose žiba vokaliniai vienodai. Stasys Baras visur išvermingai, gerai dainuoja ir sukuria jautrius lyrinis paveikslus.

Algirdas Brazis įeina į sceną, ir iš karto matai, koks bus jo Pakalnis: vėjavalkis, nieko rimtai neimanas vyras. Atstumtas Danos. Jis

nenori nusišauti, bet ją tik pagasdinti. Todėl greitai pamiršta incidentą, lyg būtų pridėjęs prie smilkinų pagalvėlę. Dainuoja ne visur lygiai, geriausiai pirmame veiksmo.

Po sunkių dramatiinių uvertiūros žingsnių iš kažkur ateina, lyg laiko dulkėmis apneštas, Nepažįstamasis — Jonas Vaznelis. Prologą dainininkas dainuoja stipriai melancholiškai tai lyrinėje, tai dramatinėje formoje. Trečiame veiksmo Vaznelis — Daumantas, siekdamas per daug bosiškos, tamsios spalvos, lyg nustoja savo natūralaus vokalinio grožio.

Kokias išvadas galima padaryti, pamačius Gaidelio "Danos" keturis spektaklius? Viena: iškelti ar vėliau kieno nors kelsimi diskusiniai klausimai nenustelbs to didelio, įdomaus įvykio emigracijoje. "Danos" pastatymas yra aplamai lietuvių kūrybos ir kultūros veidrodys. Jame galima matyti, kas mes esame, kur stovime ir ką mes galime atlikti. Laišvojo, laiko Chicago operos choro trupė, vadovaujama šį sezoną Alfredo Kulio, atvėrė naujas galimybes lietuvių muzikinei kūrybai.

Aleksandras Kuciūnas, Chicago Lietuvių operos dirigentas ir meno vadovas
Nuotr. Z. Z. Degučio

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

bė atskiviesti Chicago universitetui ir dr. R. Šilbajori, apie kurio sugebėjimus dr. Stankiewicz yra labai geros nuomonės ir net turi įsigijęs jo knygą "Russian versification." Dr. Šilbajoris galėtų dėstyti slavistikos paskaitas ir taip pat lietuvių literatūrą, tokiu būdu ir jo išlaikymo problema būtų lengviau išsprendžiama, o Chicago universitete būtų ne vien tik lietuvių kalbos, bet ir lietuvių literatūros kursas.

Visam tam įkūnyti svarbus yra išsų klausimas. Labai gerai, kad jau įvykusiam pasitarime dalyvavęs Lietuvių fondo atstovas dr. Balukas į šį reikalą žiūri prielankiai. Fondo iniciatyvą, tikėkimės, parems platesnė lietuvių visuomenė, ir mes Chicagoje, toje išeivių lietuvių sostinėje, turėsime aukšto lygio universitetines lituanistikos studijas, imponuojančias kiekvienam studentui.

J. Pr.

M. Vaiškus — laureatas

(Atkelta iš 1 psl.)

dvasios pasaulį taip, kad jų bruožai skaitytojo sąmonėje pasilieka neišdildomi. Daugeliu atžvilgių meistriškai parašyti atsiminimai turi ne vien tik estetinės-literatūrinės, bet ir grynai pažintinės, istorinės reikšmės, kaip pvz. klasiškasis Maironio aprašymas.

Lietuvių rašytojų draugijos premija laimėję pastarieji du atsiminimų tomai "Nepriklausomybės saulė" ypač pasižymi ta laisvės metų kaleidoskopine spalvų kaita, įdomiu žmonių galerijomis, intriguojančių faktų išsklaidu, nepriklausomybės atnešu kūrybinio srauto vėju.

Apie šią memuarinę Mykolo Vaitkaus kūrybą Antanas Vaičiulaitis sako: "Amžius Mykolui Vaitkui atvėrė ir kitus aruodus. Tai gausi jo atsiminimų literatūra, kurioje jam atitenka pati rinktiniausia vieta" (Lietuvių literatūra svetur, 14 psl.).

Gerbiama! Laureata, Peace Dale, R.I. nuošalume teberašanti naujus atsiminimų tomus, sveikiname, linkėdami sveikatos ir kūrybinio polėkio.

k. br.

"Danos" operos trečiojo veiksmo scena

Nuotr. Z. Degučio

Kartų konflikto užmačios

Kelios mintys Alės Rutos naują knygą perskaičius

RIMVYDAS ŠILBAJORIS

Alė Rūta, VIENISI PASAULIAI. Romanas. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1968 m. Aplanką piešė P. Jukus, Knyga 265 psl., kaina \$3.50, gaunama "Drauge".

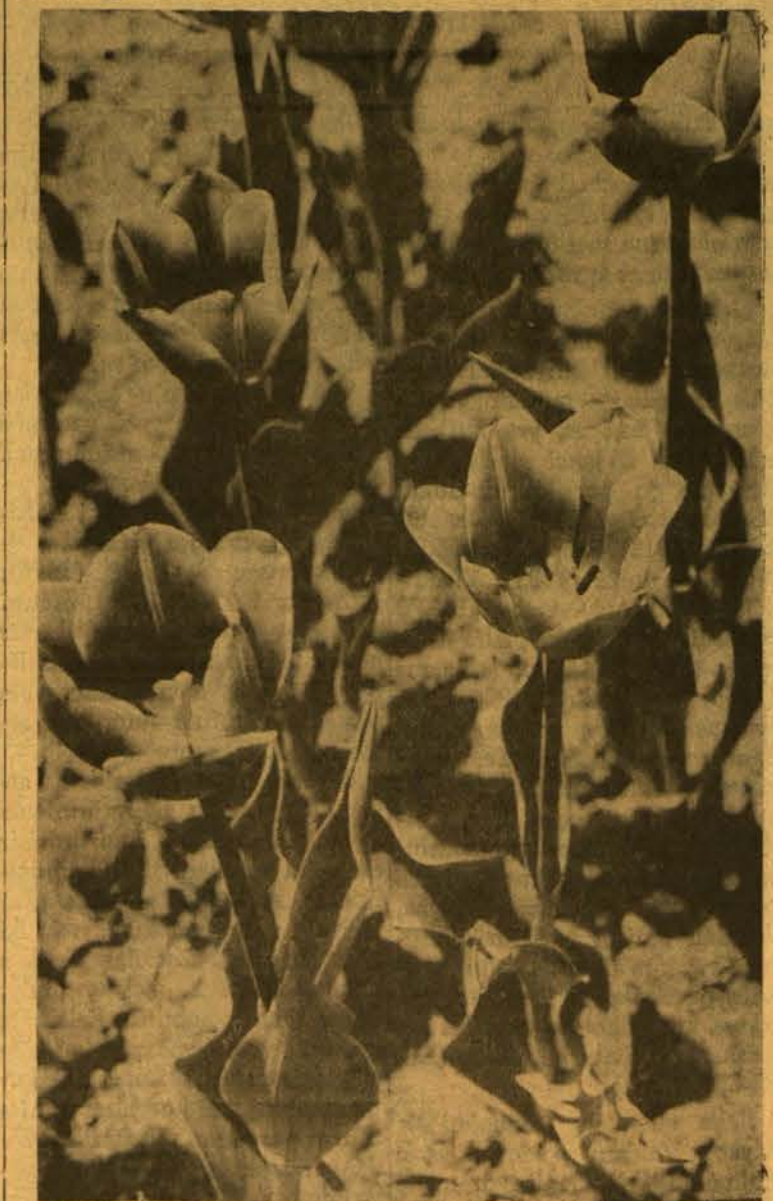
Kartų konfliktas, viena iš aštriausių dabartinio Amerikos gyvenimo problemų, galų gale susilaukė savotiško atbalsio iš mūsų išeivijos literatūroje — Alės Rutos romane. Damulė Reivedienė, kurios vyras įpareigojo ją išsaugoti ateitį vaikams, o pats žuvo partizanų Lietuvos miškuose, jaučia, kaip Amerikos padangė tolsta nuo jos duktės, Griežė. Kas motinai šventa, dukteriai svetima, kas dukterį vilioja, motiną žeidžia ir atstumia. Tik kuriam laikui persiskyrusios, motina ir duktė pajėgia kiekviena savo padėję pergalvoti, rasti šiek tiek pagrindą tolimesniam bendram gyvenimui. Motina suvokia, kad vaiko auklėjimas pagal principą "rūk jauną medelį" iš tikrųjų ne ištiesina, o iškraipo vaiko dvasią, o duktė turi progos nusivilti amerikų gyvenimo blizgučiais, į kuriuos nuo motinos bėgo.

Autorė savo vaizduojamą konfliktą išgyvena giliai, nuoširdžiai, su skaudžiu rūpesčiu, rimtai stengdamasi suprasti sau uždėto uždavinio painumą ir svarbą. Deja, kai kurie skaitytojai — ypač iš jauniesniųjų tarpo — į klausimą neįsijaus taip kaip autorė norėtų, nes nei savęs, nei savo siekiamą Griežės asmenį ir jos "maistavimą" neatpažinti. Visa nelaimė tame, kad iš daugybės tikrai aštrių, šiandien išskylan-

čių klausimų, kurie senosios kartos sąžinę priremia peilio ašmenimis, autorė pasirinko tik pačius blankiausius, nereikšmingiausius, ir vos tokius, kurie nuo įprastinių lietuviškų vertybių nutolusių jaunimo parodo pačios blogiausios šviesos. Klausinėja, pavyzdžiui, net ir mūsų jaunimas, ko verta amerikinė "pinigų dirbimo mašinėlės" moralė, net ko verta aplamai tokia gyvenimo filosofija, kuri kartu leidžia ir melstis ir žudyti, domisi, kokia gi turės būti ta išvaduotoji Lietuva, kurios vardu šiandien vienas kitą keikiam, šmeižiam ir niokojam, bet Griežė tai tik nori neiti į pamokas ir dažytis lūpas. Motinai gi lūpų dažymas atrodo, kaip pirmas žingsnis, vedantis į asmenišką netvarkingumą, palaidą gyvenimą, melavimą, paskui net pinigų vogimą, ir t.t. Tokioje plotmėje išvystytas "kortų konfliktas" labai nupinga, ir įgyja net groteskiškos komedijos atspalvį. Štai, kaip vaizduojamas vienas iš šito konflikto momentų:

"Kas bunda toje mergaitėje?" — mąstė Danutė. — "Ar ji svajos svajones, ar pasirinko panašius kelius?"

Paskutiniai metai Damulės vilis mažino. Ne kartą ji mėgino su Griežė kalbėti, diskutuoti religiją, mergaitės kuklumą, pašaukimą, apie meną, mokslą, gyvenimo tikslus. Griežė, motinai kalbant, dėstant aukštuosius idealus, paslaptingai šypsodavosi. Kartais ji niūniuodavo, baltai nagelius dažydama, tartum motinos kalbos būtų išdžiūvę, lyg bonkuteje nagų lakas."

"Pražydo tulpės visos kartu..."

Nuotr. V. Maželis

pasimetę žmonės, kurių tarpusavyje ginčas neturi jokios gėlmės. Nepasakyčiau, kad jie nerealistiški, dirbtiniai charakteriai. Gal kaip tik mūsų išeivijai jie tiksliausiai ir atstovauja didžiojo daugumo. Gal nei nerimas daug motinų, kurios mokytų nesuplakti skirtingų sąvokų, kurioms kasų nešiojimas ir ištikimybė tautai nebūtų vienas ir tas pats dalykas. Jeigu taip, tai iš tiesų esam žmonės be talento, smulkūs, neįdomūs, ir nenuostabu, kad platus pasaulis, kuriame nieko daug neatsiekėm, mūs užmiršo. Bet jeigu mūsų jaunimas iš tikrųjų ką nors svarbus, gilaus galvoja, ir jei senoji karta tikrai žino, kas y-

ra jos idealai, tai šito reikšmingo kartų konflikto pavaizdavimas mūsų išeivių visuomenėje turės laukti kitokio rašytojo plunksnos.

● Rašytojos Bitės - Petkevičaitės gimtasis namas Puziniškyje (Panevėžio apskr.) tebėra išlikęs ir stovi aplėistas, priklauso Pasvalio miškų ūkiui. Šiuo metu pradėtas namo remontas; jame įsikurs girininkija, o vienas kambarys bus paskirtas rašytojos memorialiniam muziejui.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9
antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofis. — HE 4-5758.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street

Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-11 p.p. (Ligonis) priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabinetai perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktad. 10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušeris ir moteriškos ligos

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2610

Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofis. tel. PR 8-2320

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K A
2656 West 63rd Street

Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v.v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street

Ofis. val. kasdien nuo 7 iki 9 v.v., šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofis. ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — RELiance 5-1511

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)

3925 West 69th Street
Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vakar. 12-3 val. p. p. trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienius šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

Tel. — RELiance 5-1511

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 8-8 val. vakar. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštad. 11 val. ryto iki 1 val. p. p.

Ofis. tel. RE 7-4168
Rez. tel. 339-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERIŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HE 6-3545
(Ofis. ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofis. tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4739

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirm., ketv., 5-8 val., antradi. ir penkt. 1-4 val. Pirmadienį tik susitarus

Ofis. HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street

(71-08 ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRISTS

Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIPAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697

5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue

Val., pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. r. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidenc.)

Pirma ligonius tik susitarus — (By appt.).

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO CHIRURGIJA

Ofisas 2454 W. 71st Street

Val.: antradi. nuo 2-5 popiet ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro

Ofis. tel. 776-2880

Rezid. telef. PRospect 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020

Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofis. tel. RELiance 5-4410
Rez. GLOvehoil 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Ofs. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija

Ofis. 2760 W. 71st Street

Telefonas — 925-8296
Valandos: 2-8 v.v., penktadi. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakar. Šeštad. ir trečiad. uždaryta

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERIŲ LIGOS

Ofis. rez. 2652 W. 59th St.

Ofis. val. pirm. ir ketv. 10-12 v. r. penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Pirmadienį ligonius tik susitarus

Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 So. Albany Avenue

Val.: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak. penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofis. tel. 767-2141. Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Val.: pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Svarus Lietuvos katalikų mokslo akademijos metraščio ketvirtasis tomas

Išliekantys lietuvių kultūros studijų rinkiniai

JUOZAS PRUNSKIS

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS METRAŠČIS. IV. Redaguoja A. Liutma, SJ. 1968 m. Lietuvių katalikų mokslo akademijos leidinys. Roma. 1968 m. 624 psl.

Kai išėjimoje nelengva išleisti net beletristikos, poezijos veikalus, tai pasirodymą tokio stambaus studijinio tomo reikia laikyti ypatingai dideliu laimėjimu. Tuo labiau, kad šis tomas nusipelnė pagyrimo ir savo labai rimtu paruošimu: kaip kvalifikuotų autorių sutelkimu, taip ir jų rūpestingai atliktu moksliniu darbu.

Mažosios Lietuvos istoriografija

Mūsų istorikas dr. Juozas Jakštas čia meta "Zvilgsnį į Mažosios Lietuvos istoriografiją". Negalima atsisėbėti, kiek tasai kruopštus mokslininkas yra surinkęs, suregistravęs šaltinių ir literatūros. Išsiti 46 puslapių kondensuotos medžiagos apie Mažosios Lietuvos istorijos šaltinius, pradedant XIV šimtmečiu Dusbargo kronika, peržvelgiant gausius sekančių šimtmečių veikalus ir šaltinius įvairiomis kalbomis. Skaitai lyg kokią disertaciją. Eiliniam skaitytojui bus įdomi žinia, kad Mažosios Lietuvos vardas jau buvo vartotas prieš XVI šimtmetį.

Ir ši studija nėra tik sausas istorinių šaltinių išvardijimas, o taip pat pastangos įžvelgti į įvairių laikotarpių Mažosios Lietuvos padėtį, šaltinių vertinimą, kai kurių istorinių klaidų pataisymas. Pvz. autorius pažymi, kad krikščionybė nesmukdė bau džiauninkų padėties, kaip kai kas jai priekaištauja. Minimie šaltiniai autoriui ne tik žinomi, bet ir pažįstami, todėl jis gali įvertinti tokius svarbius įnašus Mažosios Lietuvos problemų tyrime, kaip G. Heinrichaitės-Mor tenienės disertacija "Tautybų ir apgyvendinimo santykių Prūsų Lietuvoje apybraiža".

Kultūrinė Seimų spaustuvės veikla

Gal nei vienos lietuvių spaustuvės veikimas nėra taip nuodugnai aptartas, kaip šioje knygoje tai padaro Barбора Vileišytė savo studijoje: "Kultūrinė Sei-

nu spaustuvės veikla". Šiam reikalui paskiriama net apie 110 puslapių. Autorė prie šios studijos dirbusi nuo 1963 m.: ištyrė visą tuo klausimu prieinamą literatūrą, vietoje susipažino su spaustuvės aplinka, išstudijavo iš buvusių tos spaustuvės darbuotojų gautus rankraščius.

Autorė duoda gerą foną pasirinktam klausimui nušviesti. Ji perteikia suglaudintą pačių Seimų istoriją, apžvelgia lietuvių veiklą toje srityje, informuoja apie spaustuvės įkūrimą 1912 m., jos darbo plėtimą, aprašo net tokius dalykus, kaip socialinį darbininkų aprūpinimą, darbo nuotakas, supažindina su surištais su spaustuvės darbu asmenimis, plačiai aptaria toje spaustuvėje leisto "Šaltinio" kultūrinės pastangas, jo tautinę įtaką, aprašo su tos spaustuvės darbu susijusių spūdžių veikimą. Žiburio dr. jos, knygyno, choro, salės, mokyklos, teatro, blaivybės dr. jos, o taip pat ir veiklą organizacijų: Sv. Zitos, darbininkų, jaunimo; plačiai informuojama apie rektorius ir bendradarbius, aprašomi kiti spaustuvės leidiniai: Šaltinėlis, Artojas, Vadovas, Spindulys, kalendoriai, Pirmieji Ziedai. Aptariamos teismo bylos, iškeltos rusų administracijos, ir duodamas platus spaustuvės išleistų veikalų sąrašas, pagal išleidimo metus. Jų suregistruota net 314.

Autorė parodo ypatingą sugebėjimą ir darbštumą: atrodo, kad ji yra Lenkijoje gyvenanti lietuvaitė. Gaila, kad knygos skaitytojas plačiau su ja nesupažindinamas.

Lietuvos miškų ūkis

Trečioji šiame leidinyje studija tai dr. inž. Antano Škėrio "Lietuvos miškai ir jų ūkis". Savo nuodugnumu, gilumu ši studija neapsileidžia anksčiau minėtoms, o intriguojančiais palyginimais su užsienio miškų padėtimi bei miškų politika net įneša daug naujumo. Skaitai šią studiją ir negali atsidžiaugti, kad mes Lietuvoje per taip trumpą laiką jau buvome išsiauginę tokių specialistų, kurie taip gerai pažino Lietuvos medžius ir miškus, kurie turi tiek darbštumo surinkti įvairiausių kraštų statistinius duomenis ir juos palyginti su

Lietuvos duomenimis, kurie ne tik informuoja apie įvairiais laikotarpiais Lietuvoje buvusią miškų ūkio politiką, bet ją koreguoja, meta kritišką žvilgsnį, tiesia gaires ateičiai. Jeigu B. Vileišytės straipsnis įspūdingai pajavrintas iliustracijomis, tai šis labai praturtintas gausiomis lentelėmis, kur surinkti duomenys ne vien iš Europos, o, gali sakyti, iš viso pasaulio. Ypač kreipiamas dėmesys į lyginimą Baltijos kraštų miškų ūkio. Čia surinktoji medžiaga turės nenustojančios vertės ilgiems, ilgiems metams, ypač, kad autorius apima tiek daug sričių, nepasitenkindamas vien miškų ūkiu, bet paliesdamas ir atitinkamą įstatymdavystę, ir medžio pramonės vystymą ir net cheminės medžio pramonės sritį, vis operuodamas faktais, palyginamomis statistikos lentelėmis ir t. t.

Augustinonų veikla Lietuvoje

Kruopštus mūsų istorikas dr. Viktoras Gidžiūnas šiame leidinyje pateikia pluoštą istorinių žinių apie Lietuvoje veikusių augustinonų, kurie Baltijos valstybėse pradėjo savo misijų darbą jau XII šimtmečiu. Šiame straipsnyje iš įvairių šaltinių surinktomis žiniomis dr. Gidžiūnas informuoja apie augustinonų darbuotą Lietuvos Brastose, Gardine, Bychove, Seredžiuje, Lydvėnuose, Vilniuje, Kaune. Tai vis įdomi medžiaga ir mūsų Bažnyčios istorijai, ir kultūros raidai krašte.

Dokumentai apie Vilniaus universitetą

Panašiai intriguojančios medžiagos pateikia antras mūsų istorikas — dr. Paulius Rabikauskas, S. J. apie Vilniaus universitetą. Tiesiant jau anksčiau pradėtą skelbimą su Vilniaus universitetu surištų istorinių dokumentų, čia duodamos informacijos ir tekstai, išryškinantieji finansinę paramą Vilniaus universitetui: Vilniaus kolegijos valdos, inventorai; duodami kolegijos privilegijų ir sutarčių sąrašai. Pateikiami lotyniškieji dokumentų tekstai ir duodamos lietuviškos santraukos. Įdomi istorinė medžiaga.

Magdalena Stankūnienė

Tėviškėje

(lino raižinys)

Albinas Baranauskas

DAINUOK, KAD

Dainuokit, kad iš vėjo kvepalai, smėlis ir geltoni plaukai. Tegu iš po karkio žievės sukukčios nusimėnė laukai.

Is aplyto avilio

Is vėsios priešinės, is durpynų ir is krautuvės. Vajetus, per Sausininkų ežerą atplaukia. Pabaliu Vapa virpančios lūpos erdvės. Apie svetimą gailstis. Neatpažįstančios akys, Karštos, kaip išvakarės numirimo dienos. Dygsta žolė! Sibire ant kapo Nuo šitos jūsų dainos.

SAULĖGRAŽŲ RASALAS

Driekiasi šviežias geltonų saulėgrąžų rasalas. Karvėm nuraisiotais mažžemių rėžiais. Kiek sykių pabundu, tamsoj vis rugsėjis ir is šiandus numesta pabalus pilnatis. Vėžimai stovi šalia kelio pievaitėje. Svyruok, svyronei, svyronei: Už arimų juodas ežeras. Rasalas is rudens kvepėjimo dūmais, Vėžimai mieguistai į kelią, Pagirį išnyksta vėsi vilkstinė.

Kalvarijos monografija

Šiame metraščio tome užbaigiama monografinė Suv. Kalvarijos studija, skiriant tam dar 140 psl. Tai ypatingai kruopštus kun. Jono Reitelaičio darbas. Šiuo karštu duodama Kalvarijos miesto istorinio ir augimo istorija, kartu pavaizduojant atitinkamo lai-

kotarpio apylinkės kultūrinę, politinę, ūkinę, religinę gyvenimą. Studija išplečiama į visos Kalvarijos apskrities istoriją, apimant laikotarpį, kai jis buvo įjungtas į lenkų karalystę, kai buvo caro valdžioje, bolševikų okupacijoje. Studija papildyta gausiomis statistinių žinių lentelėmis ir ilgu naudotu šaltinių ir literatūros

MARGAS PAUKSTIS

Margas paukštis atsigėrė iš upelio ant kelio Ir debesius viršūnės žaliai užsegėjo. Lyja ant skaidrių stogų. Giliai girišose pirmoji Sudrumstė po karklais kūdros stiklą liesos angelo kojos.

Be saulėleidžio, kaip į dangų ėmimas, ir be aušros, kaip isikūnijimas.

Mintinai išmoktos psalmės. Lyja ant skaidrių stogų. Giliai girišose pirmoji perkūnija.

Is sunkvežimio tylėdami atneša palmes.

Kiek šimtmečių, kiek baimės, kiek abejonių. Ar kartais dar apie mus pagalvoji? Paukščiai, užversdami snapus, geria po ilgą klajonių kojomis.

EILERASTIS

Verk, verk, Vištytyje baigia nokti vėsnios. Kepa svogūnų laiskus pakėlė trobelėje. Vyrai is labai toli, kaip naktį nuo aukšto kalno (Bet sykiams atrodo, kad jie dainuoja jau po medžiais).

Tai va, ko vieškelio pakilo dulkės. Tai va, ko ties pilialinku tankūs debesiai. Kąsme jurginai mažmenų parduotuvė: Sako, jau tik trys dienos, ir trys dar labai baisios naktys. (Is Lietuviškos knygos klubo leidžiamos knygos "Pasaga ir vėsnios")

sąrašu. Pažymėtina, kad autorius istengęs susisiekti ne tik retus leidinius rusų, lenkų ir kitomis kalbomis, bet ir rinkęs medžiagą archyvuose, originaliuose dokumentuose. Paskutinis skyrius — mirusių nekrologai Liet. Kat. mokslo akademijos narių: vysk. Pr. Braudotų šaltinių ir literatūros

Jurskio (dr. J. Puzinas), prof. dr. St. Kolupailos (dr. J. Gimbutas), J. Leimono (O. Labanauskaitė), kun. dr. K. Rėklaičio (J. Duoba). Pagaliau — kun. Vl. Dielininkaičio rūpestingai paruošta asmenvardžių ir vietovardžių rodyklė.

Svarbus leidinys

Skaitant šį mūsų mokslinį iliustruotą leidinį, džiaugsmas užlieja širdį, kad mes taip sunkiose išėjimo sąlygose istengiamie išleisti šitaip gerai paruoštus, turiningus, lietuviškoms studijoms skirtus veikalus. Inteligentas, kuris šio leidinio neįsigys, neper skaitys, nuskriaus savo lietuvišką intelektualinę pažangą.

Leidinio kalba apskritai nebloga, nors pasitaiko aiškių klaidų, pvz. 73 p. rašoma "bedarbė", kur turi būti "nedarbas"; pasitaiko ir korektūros klaidų, pvz. išspausdinta "kolyčioje" (311 psl., turi būti — koplyčioje), keliatą (313 psl., t. b. keletą).

Pirmauja istorikai

Kaip jau skaitytojas galėjo isitikinti, šiame tome sutelkta lituanistinė istorinė medžiaga, išskyrus studiją apie Lietuvos miškus, kuri yra ne vien istorinio, bet ir ekonominio-ūkinio pobūdžio. Jau is to matyti, kad vadovaujančių L. K. Mokslo akademijos sluoksnių prieškalyje yra mūsų istorikai. Is vienos pusės tai gerai, bet is kitos pusės ir gaila. Metraštinis turi apimti platesnes sritis. Skaitytojas pasiges studijinių straipsnių apie kitas lituanistines kultūros sritis: literatūrą, meną, teatrą, architektūrą, įvairias kultūrinės, ūkinės, religinės, politinės mūsų tautos problemas ir likiminis klausimus.

Ko pasigendame

Net ir istorinio pobūdžio studijos neturėtų ribotis archyvine senove, o atsižvelgti į dabarties degančius reikalus. Pvz. okupuotoje Lietuvoje vyksta lietuvių religinis, is dalies kultūrinis persekiojimas ir būtų naudinga viso to dokumentacija. Istorikas R. Krauskas renka tuo reikalu medžiagą is spaudos, leidžiamos už geležinės uždangos, galėtų būti tai plačiau panaudota. Sakysime, naujausiam "Tėvynės Sargo" numeryje yra paskelbta tos srities medžiagos, ir ji įdomi, reikalinga.

Toliau — okupuotoje Lietuvoje vyksta istorijos falsifikavimas, bet niekas neduoda atkirkio prieš tuos okupantų kėslus. Arba vėl — trėmimai į Sibirą yra šimtmečiais neregėta lietuvių tautai skriauda. Toje srityje galimas

(Nukelta į 6 psl.)

Domino kaladėlės Agnė Lukšytė

Vargšai kaktusėliai, tokie išdžiūvę, reikia palaistyti. Kaip greitai susigeria vanduo — buvo perdžiūvę. Štai, vienas jau parudavęs, miręs. Jo nebeatgaivins joks vanduo. Tas kopistlapis kaktusas puikiai klesti. O, kairijį šoną taip nudiegi! Dabar kvėpuojant, tarsi spygliais bado. Ramiai pasėdėsiu palangėje, prie domino stalo, gal nustos. Jaučiuos tokia nuvargu. Būtu gera prigulti, bet ką čia, dar gi rytas, neseniai atsikėliau. Mavis, supirkus maistą, greit grįš. Ji žinos ką dėl to deglio daryti, ar prigulti, ar daktarą kviesiti...

Geriausią galvoti apie ką nors kita. O kodėl man vienai nepalošti domino?

Kokia gera Mavis... Po George mirties sėdi ir lošia domino su manim ištisus vakarus. Lyg aš nežinau, kaip ji domino nekenčia.

Bendrai paėmus — ką Mavis mėgsta? Tiesiog mįslė. Domino lošti nemėgsta, kaktusėlių nekenčia...

O, kad ją, tą baurią magpie, taip išgąsdinti! Tupi čia pat už lango eukalipte ir, kaip ragana, klykauja nesavui balsu.

Kas man daros? Magpie suklydė, ir mano širdis subraškėjo, kaip ta sausa eukalipto šakelė, vėjeliai pūstelėjus.

Na, gana, reikia lošti. Atversiu pačią gir-

mą kaladėlę. Kiek daug baltų taškelėlių... Kur tie akiniai? Taip sunku atsikelti. Mavis sugrįžus paduos.

Kai balta su juoda kaitaliojas, tai mano akyse raibuliuoja. Tiek daug šviesių taškelėlių... Ar tik nebus dvylika? Dvylika — skaičius visiškai aiškus. Tai ir bus dvylika metų, praleistų našlaičių prieglaudoj.

Ai, kokia šiandien many nuotaika nuo pat ryto, ne apskaiti būtų jos negalima... atsiminimai tokie ryškūs. Tik ką prabudus, norėjau apsiversti ant kito šono — pasidare troškū. Krūtinė ėmė plėsti toks pat sprogtantis jausmas, kaip tada, kai mama laikė mane savo glėby. Taip aiškiai prisimenu: verkiau ir kosėiu, o mamos glėbys toks meilus ir platus. Našlaičių prieglaudoj koks meilus ir platus jis buvo! Kai duonos gabalėlių buvo per mažai ir prižiūrėtojos kumščiu apdaužydavo, taip gera buvo nuėjus kur į kampą apkabinti save rankomis, siūbuoti pirmyn ir atgal, lyg būčiau kieno supama ir jaustis mamos glėbio apsaugota.

Taigi, ji visada kažkur netoli manęs tvylojo. Dabar taip juokinga prisiminti: ponja Briggs manė, kad aš velnio apėsta. Jos pridaužyta, nueidavau į kampą laiminga veido išraiška... vakarais lovoj užmigdavau su šypsena veide, lyg būčiau saldžia lopšinė užmigdyta.

Kvailutė Mavis, kai jai apie tai pasakoju, ji tvirtina, kad mamos siela mane guodavo; dangiškai melodijai skambant, nuostabaus meilumo lopšinė ji mane užmigdydavo.

— Yra šitaip: geros motinos siela niekada savo vaiko neapleidžia ir visada ji globoja, — pasakė kartą Mavis.

Vargšėlė, jai taip skaudu, kad ji buvo ras-

ta šiukšlių kibire maždaug dviejų savaitių amžias.

Mavis apie savo motiną yra išsitarus baisiai:

— Aš žinau, kad mano motina, man miegant, kaip žiurkė pasalomis atslenka ir norėtų mane sugrauzti, bet aš gnuos, trenkiu jai per galvą, spiaunu, spiriu.

Kietas Mavis būdas. Toks neapkentimas savo tikrosios motinos, kurios niekada ne nematė. Kai aiškinu, kad jos motina tikriausiai buvo žiauriai nelaiminga, pasiryždama jai iš šiukšlių kibirą išmesti, Mavis mane piktai nutraukia:

— Bėgipu žmonėms taip šnekėti, kurių motinos mokėjo juos dar kūdikius drabužių klostėse sumaniai paslėpti, kad jie nuo dūmų neužtrokštų.

Kreipdamasi į mane, šneka bendrybėmis, vadina "žmonėmis", "saviškiais"...

Mavis, Mavis, argi aš tau nebuvo gera, o George? Argi mes tavęs nemylėjom? Toks užsispyrimas... Niekada nei manęs mama, nei George tėvu nepavadinom. Mavis George mylėjo, tikrai mylėjo. Jei jis, būdavo, ką sako, tai tik žiūri, tik žiūri į jo veidą, kiekvieną jo prąšymą žaibo greitumu išpildydama, bet vis nuduodama, kad tai daro nenorom, šiurkštumui prisidengdama. Nesuprantu, kodėl reikia taip elgtis?

George jau gulint ligoninėje, prieš netolimą jo mirtį, kurią mano širdis taip nujautė, į ligoninę kažkas jam atsuntė raudonų gladiolių, George mylimiausių gėlių, puokštę. Aš gi nesiunčiau. Klausiau visų — nei tas, nei anas, nei vienas nepasiuntė. Buvo aišku, kaip diena, kad Mavis tai padarė. Ji užsigynė ir gana.

George, jau silpnas, vos pajėgė išsakyti:

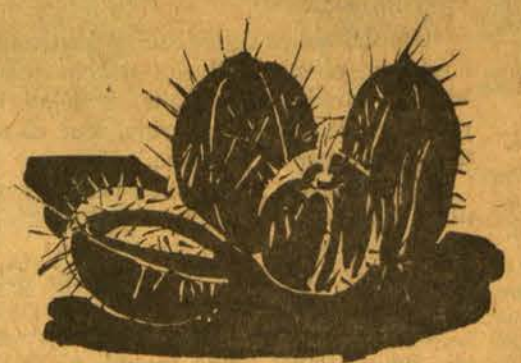
— Pasakyk Mavis, kad ji yra mano raudona gladiolė.

Kai jai šitai pasakiau, tai kaip koks aštrus kardas pervėrė Mavis. Sėdėjo papilkusiu veidu, iš kurio buvo dingęs paskutinis kraujo lašelis.

— Verk, Mavis, verk! Bus lengviau, — šaukiau jai, pati verkdam.

— Ar žiurkės vaikai sugeba verkėti? — paklausė ji tada tyliai, drebančiu balsu.

Kaip skauda kairijį šoną! Jis pasidarė sunkus, lyg maišas, šlapio smėlio pripiltas —

"Vargšai kaktusėliai, tokie išdžiūvę..."

baugu ir pajudėti. Tiesą pasakius, jau pereitą savaitę kairysis šonas buvo lyg nesavas.

Ne, geriau apie ką nors kita galvoti. Kiti kaladėlės pristatysiu. Kiek joje taškų? O, čia tai gerai matau — keturi.

Keturi, keturi... a, žinoma... štai ką jie man primena — gi keturis metus, išstarnautus ponu McCorquodale dvare.

O kaip ten buvo prieš tai? Berods į mokykląėjau, prieglauda siuntė, nes valdžia vertė? A, taip, taip, o ją baigus, tuoj pat už pusmergį į dvarą pasiuntė.

Keturi metai dvare — nepamirštami. Jie šiandien sugrįžta tokie ryškūs, lyg būtų ant delno padėti.

Ponja Briggs pašaukė mane vieną dieną, tuojau po pietų, į savo raštinę. Kažkoks senynas "yras ten sėdėjo".

Ponja Briggs oficialiu balsu, nors, kaip ir visada, šiurkščiu, paliepė:

— Fay McLean, šis ponas yra iš ponų McCorquodale dvaro. Tu su juo kartu važiuos — tai bus tavo pirmoji darbovietė. Aš pati tau ją parinkau ir žinau, kad būsi ten laiminga. Dabar eik prie lovos, pasimk savo dėžę su drabužiais ir kuo greičiau ateik čia.

Ar galima būtų pamiršti tokį nuostabų įvykį gyvenime? Nors kartą iš niūrių, piktų sienų išeiti į pasaulį.

Kažin ar ponja Briggs būtų mane parinkus tam dvarui, jei būtų žinojus, kad man ten bus gerai. Ji taip manęs nekenė, taip nekenė. Bet ką čia, geriau pamiršti blogą, o atsiminti gera.

Kelionė arkliais į dvarą buvo įdomi, nors ir varginanti. Palauk, kiek dienų keliauta... dvi? Ne, trys. Valgydino mane senis gerai — o kaip skanu buvo arbata, duona ir sūris. Niekada su tokiais pasiskonejimu nevalgiau, kaip toj kelionėj. Senis tik žiūrėjo į mane, kraipė galvą ir vis ragino daugiau valgyti.

Kelionėje bašiai kankino musės. Tik nubaidė, žiūrėk, ir vėl ant veido susėdė. Niekai prieš jas karštis ir dulkės. Senis patarė muses pamišti. Iš tiesu, tame ketverių metų laikotarpyje prie jų buvo taip priprasta.

Dvaro pastatai ir dabar tebestovi akys tokie, kokius pirmą kartą pamaciau. Masyvūs, kolonijū stiliaus, tai dvarponių McCorquodale gyvenamasis namas. Priekinė, milžiniška veranda apraizgyta vistarių vijoklinė (Nukelta į 4 psl.)

Domino kaladėlės

(Atkelta iš 3 pusl.)

mis šakelėmis ir nupilta violetiniais žiedais. Šitokią grožybę retai kur gali matyti.

Kiti pastatai netokie gražūs. Koks įdomus milžiniškas skardinis kubilas lietaus vandeniui rinkti, iškeltas aukštai ant medinių žaginių. Žiūrėdavau ir žiūrėdavau į jį.

O, kaip ryškiai akyse visa stovi... Ir pasikalbėjimai, tiesiog žodis žodin taip ir skamba ausyse.

Pasitiko mane Glorija, vyriausia namų šeimininkė — tokia stora, tiesiog masyvi.

Kaip juokinga... cha, cha, cha...

Šoną durte duria visai nejuokais, o krūtine prisilgė kažkas sunkaus, lyg koks akmuo... Nebe mano amžių taip linksmai juoktis.

Palauk, ko gi taip juokiasi? Jau pamiršau... A, iš Glorijos.

Glorija rėkdavo ir rėkdavo, bardavos ir bardavos, o aboridžinės, jai gelbėjančios, nė motais. Jos rodydavo baltus dantis juoduose veiduose ir sakydavo, nes nė nuostabu: didelis kūnas išduoda didelį balsą.

Taigi, mane, išlipančią iš vežimo, pasitiko Glorija.

— Ar tai ta mergiotė? — paklausė ji senio.

— Taigi, — atsakė jis reikšmingai.

— Po plynių, kokia išdžiūvus, kaip avis sausros metu: vien oda ir kaulai, — sušuko Glorija, stebėdama mane.

— Tik tu jos nenorėk nupenėti iki sąvųjų rėmų... Matai, kad menkutė. Jos rėmai gali sulūžti, tai ne tavieji, — atkirto senis.

— Tylėk! Kodėl tau mano storumas užkliūva?

Glorija, palikus mane stovėti, paėjo su seniu toliau nuo manęs ir jie abu ėmė kažką patydomis kalbėti. Aš įdėmiai žiūrėjau ir galvojau, kad iš Glorijos gausiu daugiau rykščių, negu prieglaudoje, nes ji, klausius senio pasakojimo, staiga atkišo į jį kumščius ir pakratė juos jo panosėje. Kaip avis, kai jai išdegina dvaro ženklą, kuri laiką sukasi, lyg kvaitulio apimta, taip ir Glorija, grįždama prie manęs, kelis kartus apsisuko, vis suspaustais kumščiais grasindama. Neatrodė, kad grasintų seniui, nes jis visiškai nebuvo išsigandęs.

Prie manęs priėjus, stropiai nuo galvos iki kojų apžiūrėjo, tarsi išmatavo, ir paėmus už rankos išvedė į gyvenamąjį namą. Jaučiau, kad ji buvo įtūžus, bet jau buvau pripratus prieglaudoje matyti aplink save piktus veidus, užtai ir išdrįsau paklausti:

— Kur mano dėžė?

— Nepradings. Bus nunešta į tavo kambarėlį! — atsovė Glorija.

— Ivedus mane į didžiulį, pilną minkštų baldų gyvenamąjį kambarį, liepė atsisėsti ir palaukti, o pati kažkur išėjo. Sėsti buvo baisu, nes visur taip gražu, švaru.

— Ai, kaip malonu prisiminti...

Po gerokos pertraukos Glorija grįžo, plačiai atidarydama duris ir įleisdama ponį, į kurią su nuostaba įsmigo mano akys. Kokia graži ponja McCorquodale buvo, kokia graži! Ir gera... Mavis jau daug kartų apie ją pasakojau: apie jos grožį ir gerumą, bet Mavis kiekvieną kartą su nuostaba balse lyg sau, taria:

— Tikra karalienė.

Iš tiesų, ponja McCorquodale buvo aukšta, liekna, šviesi, jau žilstančių plaukų, aukštai į viršų sudėtų. Ramios išraiškos mėlynos akys žvelgė į žmogų atlaidžiai ir nuoširdžiai.

— Ar ne teisybė papasakojau, ponja McCorquodale, tik pažiūrėkit ką iš vaikų ten padaro? — šaukė Glorija.

Poniai McCorquodale, žiūrint į mane su gilia užuojauta, Glorija dar garsiau rėkė:

— Jų motinos karstuose kniūpščios apsi-verčia iš širdgėlos. Kokiais baisiais skarmalais apmęsta, kažin kuris laikas kaip nemaudyta. Bill sakė, ji tiek valgė, tiek valgė, kad jam net bangu buvo žiūrėti. Atsivėžė kažkokia ten medinę dėžę. Esu tikra — ten tik purvini skudurai. Ar nebūtų geriau, jos nė neatidarius, iš karto uždegti?

Glorija padavė poniai laišką:

— O šita laišką, ta ragana, Bill įdavė. Įsivaizduoj ponja, ji patarė Bill ją gerai apkulti, jei neklausys, ar šiaip kokių sunkumų jam darys. Ji gi tokia tyli, kaip pelė po šluota, bijo ir pajudėti.

Priejus prie manęs, ji švelniai atvedė mane prie minkštos kėdės ir prievarta pasodino.

Ponia McCorquodale, ilgai žiūrėjo į mane, atplėšė laišką ir pradėjo skaityti:

Gerbiamieji Ponai, Siunčiu tarnaitę Fay McLean, penkiolikos metų amžiaus. Tėvai buvo ūkininkai. Miškų gaisre sudegė jų trobesiai, o jie patys nuo dūmų užtroško. Ši mergaitė, trejų metų amžiaus, buvo rasta pusgėvė motinos drabužių klostėse.

Fay McLean mokyklą baigė gerais pažymiais, moka skaityti, rašyti, skaičiuoti, yra pamaldė. Darbe labai vikri ir tikiuos, kad jūsų didžiuliam dvare ji prisivers. Žinoma, bus šiek tiek vargo, kol ją iš-

mokysit daryti taip, kaip jūs norit, nes ji moka būti užsispyrus. Nubausta neverkia, o šypso. Ji yra velnio apsesta, už tai rykštės nesigailėkit.

Našlaičių prieglaudoje durys jai uždarytos. Jei netiks — išvarkyt ją. Tegul eina, kur nori.

Tegul Dievas jums padeda tas biau-rios mergiotės reikale.

Našlaičių prieglaudos direktorė L. M. Briggs.

Perskaičius laišką, ponja McCorquodale žiūrėjo į Gloriją. Glorija sukrito į kėdę ir kurį laiką žiūrėjo tokiu veidu, kurio skruostuose degė raudonos dėmės. Vėliau iš tų dėmių supradavau, kad Glorija dėl ko nors būdavo įsiutusi.

Glorija žemu balsu, pratešdama žodžius, paklausė ponios:

— Ar pragaro ugnis bus pakankamai karšta tai velnio išperai? Kokia ten jos pavardė — Bricks, ar kaip kitaip? Dar drįsta Švento Dievo vardą minėti!

Aš žiūrėjau į jas, nieko nesupraddama. Man atrodė, kad Glorija už tokius žodžius gali pakliūti ponios Briggs nemalonėn. Man nevisai buvo aišku, ar ponja Briggs galėtų ką nors Glorijai padaryti, nes Glorija daug stambesnė už ją.

Staiga Glorija iškėlė kumščius į viršų ir suriko.

— Dievaži, mano škotiškas narsumas taip užvirė many, kad rodos liepčiau Bill suk- ti arklus atgal tuo pačiu keliu ir nuvažiuo- čiau tos Bricks apkulti.

— Palauk, Glorija, nesikarščiuk. Ar tu atsimeni tą didįjį miškų, krūmokšnių gaisrą, nusiaubusį šiaurinę mūsų valstijos dalį?

— Atsimenu, kur neatsiminsi. Bill irgi bu- vo išjojęs to gaisro gesinti.

— Tai štai, prieš mus stovi ta pati, gyva išlikus mergaitė, mirusios motinos drabužių klostėse išaugota. Aš puikiai atsimenu, kad tų ūkininkų pavardė buvo McLean.

— Aukščiausias Sutvėrėjau — pasakė Glo- rija neįprastai tyliai, lyg nusizėmusiai.

— Eik į sandėlį ir atnešk tą kartonų rin- kinį, ant kurių, iš laikraščių iškirpe, klijuo- jam įdomius atsitikimus. Surasim ir apie tą gaisrą — atsimenu, kad ten ir nuotraukų bu- vo.

Glorijai nerikėjo sakyti du kartu. Jai išlėkus, ponja priėjo prie manęs ir iš- tiesė ranką. Aš instinktyviai sava ranka pri-

"Aš įdėmiai žiūrėjau ir galvojau, kad iš Glorijos gausiu daugiau rykščių negu prieglaudoje..."

dengiau galvą, nes buvau įpratus saugotis nuo prižiūretojų smūgių.

Ponia atitraukė ranką ir sušnibždėjo:

— Vargšele, kaip tu įbauginta... aš no- rėjau tik paglostyti.

Glorijai atėjus su didžiuliais kartonais ran- kose, abi galvas sukišusios ieškojo reikiamų iškarpių. Atradusios perskaitė, stebėjosi nuot- rauka ir viena kitą užtikrino, kad aš esanti nepaprastai panaši į motiną.

Glorija priėjo prie manęs, nešdama milž- nišką kartoną, kuriame buvo prilipdytas gais- ro aprašymas ir kelios nuotraukos.

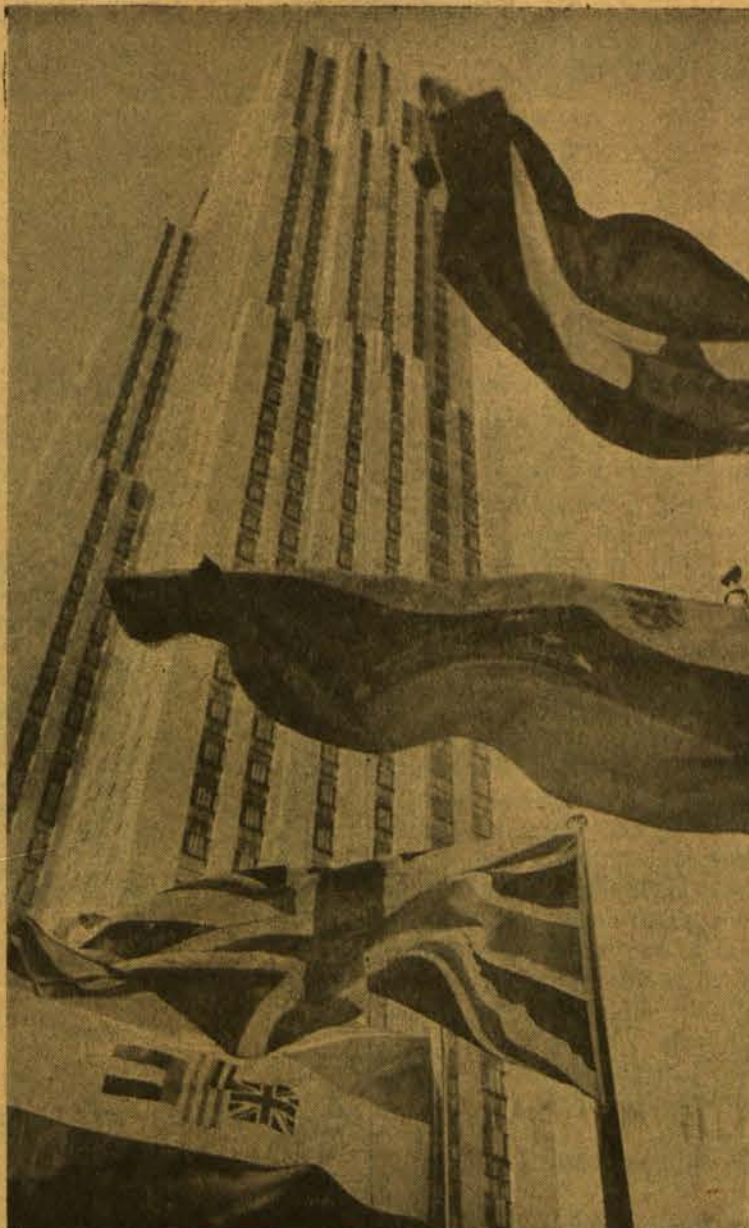
— Tai tavo motina, — pasakė Glorija švelniai ir tyliai.

Godžiai griebiau kartoną ir stebėjau smul- kią, šviesią, labai jauną moterį, prisiglaudusią prie kažkokio vyro, kurio veidą pusiau pri- dengė milžiniška skrybėlė.

— Šalia mamos stovi ir tavo tėvelis, — pridėjo Glorija.

Kurį laiką stebėjau nuotrauką, po to stai- ga paniurusiai atstūmiau ją atgal Glorijai.

Nuotraukos gali labai nuvilti. Mamos at- minimas many buvo kažkas didelio, plataus, švelniai apglėbiančio ir kažkas tamsaus... Iš tiesų, drabužių klostėse buvo tamsu... Nuot- raukoje gi buvo labai smulkių broužių veidas, šviesių plaukų... kažkas nesiderinančio su ma- no atsiminimu... (Bus daugiau)

Šių dienų moderniojo miesto skrydis...

Nuotr. V. Maželio

Seniausias miestas pasaulyje

J. DAINAUSKAS

Paleolitas, t.y. senasis akmens amžius dar tęsiasi. Štai jau prieš 15.000 metų iškilo Magdaleninė kultūra (paleolito paskutinis kultūros laikmetis, pavadintas pagal Pietų Prancūzijos vietovę La Madeleine, Dordogne de- partamente). Klimatas vis dar poledyninis. Žmogus dar nežino jokio kito prieglobščio, kaip tik natūralius urvus ar landynes po uolomis...

Devyni tūkstančiai metų prieš Kristaus gimimą pradėjo reikštis tikras stebuklas: dėl iki šiol neiš- aiškintų priežasčių didysis šaltis išnyko, ledynai pradėjo trauktis. Tais pereinamaisiais Mezolito laikais pradėjo plisti miškai bei pievos. Medžiotojų būriai pasiekė net tolimosios šiaurės pakraščius, ten kur gyvena dabartiniai eskimai, anų medžiotojų palikuo- nys. Viduržemio jūros pakraščiuose likę, tie, kurie nepatraukė į šiaurę, prisitaikė prie naujų gy- venimo sąlygų ir susilijo su ateivais iš Pietų, daugiausia žvejais, kurie paliko Afriką, norėdami rasti saulės mažiau deginamus plotus. Vėliau kitos gentys atėjo iš tolimųjų Rytų. Su jų atėjimu prasidėjo naujieji, Neolito amžiaus laikai. Tai įvyko 7.000 metų prieš Kr. Per sekančius ke- turis ar penkis tūkstančius metų toji poliruoto akmens civilizaci- ja vis labiau plito. Iš Anatolijos ji pasiekė Eufrato pakraščius, paskui Nilą ir pagaliau Europą. Ji čia atnešė gyvulių prijaukini- mą, keramiką, audimą. Pirmu- šerimui žmogus rado augalus tin- kamus maistui grūdus —javus. Lai- kui bėgant, pats juos ėmė sėti, tam reikalui išpurendamas gaba- lą žemės, nuvalytos nuo miško ir esančios netoli jo ilgesnio pos- tovio vietos.

Taip žmogus "rado" žemdir- bystę, kuri jį privertė liautis kla- joti, nes reikėjo rūpintis javais ir jų derliumi. Tada atsirado ir pir- mieji kaimai. Žmogus vieton la- pinių statytų ant plikos žemės ar ant rentinio vandeningose vieto- se, išmoko statyti pastovesnio pobūdžio "namus", kurių dides- nis sutelkimas, patogioje vietoje pastatytas, sutraukė didesnį kiekį žmonių, pradėjo išsivystyti mies- tas.

Kur yra toji vieta, kurioje pra- sidėjo istorija, kur gimė pirma bendruomenė? Ar tai buvo kokia viena vietovė? Aišku, kad ne. Prieš dešimtį metų britų arc-

heologas James Mellaert patyrė, kad Anatolijos (Turkija) pietuo- se kaimiečiai turistams parduo- da molines statulėles rastas prie Hacilar vietovės. Prasidėjus ten kasti vieną kalvą, greit buvo at- kasti griuvėsiai namų statytų 6.800 metų prieš Kristų, t.y. po- ra šimtų metų anksčiau negu atsirado senasis Jericho miestas. Kurį laiką tad Hacilar ir Jericho buvo laikomi seniausiais pasaui- lio miestais. Vis dėlto 1961-62 m. 230 km. į rytus nuo Hacilar, bekasant kokio šimto metrų aukščio vieną dykumos aukštū- mą, josios šeštajame "klode" bu- vo atrastas dar senesnis miestas, klestėjęs 7000 metų prieš Kr. Tai irgi buvo Anatolijoje, kokia 300 km. į pietus nuo Ankaros, Catal —Huyuk vietovėje, žmo- gūs 7000 metų prieš Kristų liovė-

si būti vien medžiotoju. Jis jau sėjo kviečius, miežius, sorą. Jis jau buvo atradęs linus, kurių gi- jos sudarė medžiagą pirmam au- diniui. Tai buvo 3.000 metų prieš Sumerų kultūrą. Reikia many- ti, jog pirmieji žmonės toje vie- toje buvo susibūrę visą tūk- stantį metų anksčiau negu ten atsirado klestintis miestas. Tai iš- viso jau sudaro net 10.000 metų.

Catal Huyuk griuvėsiai apima 14 hektarų (35 akierių) plotą, beveik taisyklina keturkampį 350x 400 metrų dydžio. Išorinės namų sienos atskirtos siauromis gatvelėmis. "Mūrams" molėta žė- mė buvo vietoje. Gyvenamieji būty tik trumpam poilsui užmi- gų. Neabejotina, jog saugumo su- metimais į juos buvo patenkama per stogą kopėčių pagalba. Kal- vos šlaite rastieji pastatai sutelk- ti aplink "kulto patalpą", kurios sienos išpuoštos originaliais spal- votais freskais, darytais teptuku. Buvo atkastas ištisas architek- tūrinis kompleksas, apimantis 36 pastatus, kurių tarpe buvo ir pa- talpos gyventi žmonėms, sandė- liai javams bei pašarui, tvartai ir kelios "kulto koplyčios".

Žmonės, kurie ten gyveno, bu- vo stambiaus ūgio, stiprūs. Rastie-

ji griaučiai liudija, kad jų ūgis siekė 1.80 metr. (apie 6 pėdas). Mirusieji buvo laidojami, sugul- dant juos ant kairiojo šono. Vie- dini ju apibarstyti raudona ochra, kiti "malachito" žalumais. Įka- pėms buvo dedami ginklai, ja- vų, statulėlės, papuošalai. Visa tai liudija gilią religinę minties išsivertuliojimą. Tai visai nesiste- bėtina. Žmogaus protas labai anksti buvo apimtas dvasinių idėjų. Juk Neandertalio žmogus (100.000 metų) jau turėjo miru- siųjų kultą, kuris rīšosi su tikėji- mu į pomirtinį gyvenimą. Cro- gatvelėmis. "Mūrams" molėta žė- mė buvo vietoje. Gyvenamieji būty tik trumpam poilsui užmi- gų. Neabejotina, jog saugumo su- metimais į juos buvo patenkama per stogą kopėčių pagalba. Kal- vos šlaite rastieji pastatai sutelk- ti aplink "kulto patalpą", kurios sienos išpuoštos originaliais spal- votais freskais, darytais teptuku. Buvo atkastas ištisas architek- tūrinis kompleksas, apimantis 36 pastatus, kurių tarpe buvo ir pa- talpos gyventi žmonėms, sandė- liai javams bei pašarui, tvartai ir kelios "kulto koplyčios".

Apgraiabomis galima įsivaiz- (Nukelta į 5 psl.).

1969 PLYMOUTH 2 DURŲ, TIK \$1,895.00

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL
4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

800 varlotų ir gerame stovyje automobilių —
pirksite labai pigiai — urmo kaina

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo
9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5

Kurkite geresnę ateitį

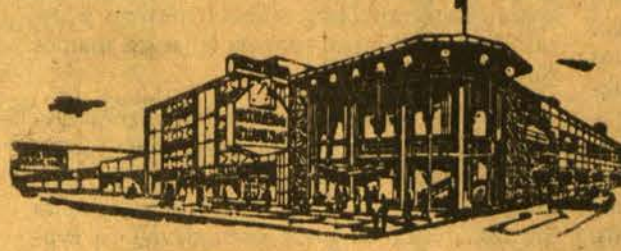
Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENDROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pa- gal dabar taupymo knygelėse mokamus 4 1/2%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai!

Štai mėnesinė TAUPYMO LENTELĖ

MĖNESINĖS SENTAUPOS	MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ				
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09

SAFETY DEPOSIT BOXES

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

5 1/4% on \$8,000.00
Certificates

4 3/4% on Pass Book
Accounts

JOHN Pakel, President

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS Mon 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat: 9 to 12:30

2 FREE PARKING LOTS

Svėkšnos gimnazijai 50 metų

ALICIJA RŪGYTĖ

Lietuva, numetusi paskutinius vergijos pančius, jau pirmose savo nepriklausomybės dienose pradėjo rūpintis švietimu.

Visur pradėjo steigtis mokyklos, kaimuose pradžios, miesteliuose ir miestuose progimnazijos ir gimnazijos. Neatsilikio šiame darbe ir Svėkšna. Svėkšnos gimnazijai š.m. liepos 27 dieną sukan ka 50 metų.

Toks gana ilgas kultūrinio darbo kelias, gražūs darbo vaisiai ir švietėjų asmenybių jėgos, paaugotos tolimos provincijos švietimui, skatina nors trumpai peržvelgti suakutvininkės istoriją ir veiklą.

Dar 1912 m. iš Amerikos grįžo į Svėkšną beraštis siuvėjas Domininkas Endzelis, sergas džiova. Patariamas gydytis jį dr. Juozapo Rūgio, Endzelis mirdamas paliko vidurinei mokyklai Svėkšnoje steigti pinigų ir vertingą nejudomą turtą.

Palikimą globoti ir testamentą vykdyti donatoriams valia pavesta testamentu tvarkytojams: Dr. J. Rūgiui, J. Rupšiiui, P. Rimkui, P. Gedimintui, D. Šauliui, P. Jenčauskui ir K. Motušiiui.

Kilus Pirmam pasauliniam karui, nebebuvo laiko ir sąlygų kilniam velionio ir šių pažangesnių visuomenės narių sumanymui įkūnyti. Tik pražūsus karui ir susikūrus nepriklausomai Lietuvos valstybei, jau 1919 m. pavasarį Svėkšnos klebonas kanauninkas Julius Maciejuskas, nuvykęs į Kauną — į švietimo ministeriją, gavo progimnazijai steigti žodinį leidimą su sąlyga, kad patys jos steigėjai rūpintų jos patalpomis, ją aptarnavimu, kuru bei reikalingu inventorium ir patys susiras mokytojus, o ministerija mokėsianti mokytojus algas tik už tas klases, kuriose bus ne mažiau kaip 25 mokiniai.

Tų pačių metų liepos 27 dieną a.a. D. Endzelio testamentą vykdytojai ir kanauninko J. Maciejausko sukvieštoji pažangioji Svėkšnos visuomenė nutarė steigti Svėkšnoje progimnaziją ir išrinko tam nutarimui vykdyti komitetą: pirm. — grafą Jurgį Platerį, vicepirm. — kanauninką J. Maciejauską ir narius — P. Rimkų, J. Rupšį, T. Balsį, St. Serpiną, A. Kaulakį.

Netrukus valsčiaus sueiga atidarė progimnazijai caro laikais buvusios dviklasės mokyklos namus. Tada a.a. D. Endzelio testamentą vykdytojas dr. J. Rūgis (tada jau sirgęs) sukvietė visus testamentą liudininkus ir progimnazijos Globos komitetą ir per-

davė jiems turtą su sąlyga — jei progimnazija būtų kada nors uždaryta, tai palikimas turi būti gražintas testamentą vykdytojams sunaudoti jį kitai mokyklai.

Progimnazijos Globos komitetas ėmė rūpintis inventoriumi, mokytojų kvietimu ir t.t. Čia ypač daug dirbo vikaras kun. Antanas Šarka.

1919 m. rugsėjo 1 d. švietimo ministerija jau raštu leido pradėti darbą seniai laukiamai progimnazijai, patvirtindama pakviestą mokomąjį personalą — pirmąją Mokytojų tarybą: direktorių — kun. A. Šarką, mokytojus J. Rupšį, K. Žuką, P. Stelmoką, R. Bormą ir Juzefą Jokubauskienę, kuri dabar vienintelė liko iš visos šios Mokytojų tarybos ir gyvena Chicagoje pas savo dukterį Eglę Vilutienę.

Dir. A. Šarka su entuziazmu ir pasišventimu tvarkė progimnaziją, ir pirmąsias 1919-20 mokslo metais buvo jau 91 mokinys, veikė trys klasės.

Sekančiais mokslo metais buvo išleista pirmoji progimnazijos laida, iš kurios dabar Chicagoje gyvena J. Rūgytė — Račkauskienė ir Jonas Račkauskas, buvę vėliau tos gimnazijos mokytojai. 1924-25 m.m. buvo atidaryta ir 5 klasė. 1923 m. gruodžio 23 d. "Saulės" draugija, progimnazijos Komiteto prašoma, perėmė progimnaziją savo globon.

1925 m. gegužės mėn. sudėję Svėkšnos miestelis ir progimnazijos namai su visu inventoriumi ši nelaimė pagreitino gimnazijos nuosavų rūmų statybos projekto realizavimą, tam tikslui panaudojant a.a. D. Endzelio palikimą. Valsčiaus savivaldybė pasikyrė gimnazijai sklypą prie parko. Kadangi tas sklypas buvo mažokas, tai grafas Jurgis Plateris paaugėjo gimnazijai šalia sklypo esančią gražiausią savo parko dalį. Už a.a. D. Endzelio palikimą buvo nupirktas statybinė medžiaga ir pradėti statyti gimnazijai rūmai. Pritrūkus lėšų kan. J. Maciejuskas nuvyko į Ameriką aukų rinkti. Ir vėl Amerikos lietuviai — senieji emigrantai gausiai aukomis parėmė gimnazijos statybą, kaip jau buvo padėję pastatyti Svėkšnoje ir vieną gražiausių Lietuvoje gotinio stiliaus bažnyčių.

Brolių Amerikos lietuvių aukomis ir nuoširdžiomis vietinė visuomenės pastangomis gimnazijos rūmai buvo baigti statyti ir 1928 m. liepos 25 d., dalyvaujant prezident. A. Smetonai, švietimo ministeriui K. Šakeniui ir

Svėkšnos gimnazijos didžiausia laida — 31 abiturientas 1942-43 mokslo metais. Sėdi iš kairės į dešinę mokytojai: K. Strazdienė, dr. A. Plateris, E. Zukienė, kapelionas kun. P. Lapelis, direktorė A. Rūgytė, inspektorius J. Serapinas, O. Norvilienė, P. Lukaševičius ir J. Urmulevičius.

daugeliui aukštų pareigūnų, iškilmingai pašventinti. Ta proga švietimo ministerija davė leidimą šiai švietimo institucijai augti iki pilnos gimnazijos. Jau 1931 m. buvo išleista pirmoji abiturientų laida, iš kurios šiuo metu Chicagoje gyvena vėliau buvęs tos gimnazijos inspektorius rašytojas Adomas Jasas.

Kasmet gimnazijoje mokinių skaičius augo, ir 1944 m. rudenį gimnazijoje pradėjo mokytis 403 mokiniai, kuriuos mokė 20 mokytojų. Didžiausia abiturientų laida buvo 1943 m. pavasarį — net 31 abiturientas.

Svėkšnos gimnazijos direktoriais yra buvę nuo 1919 m. iki 1944 m. spalio 10 dienos kun. A. Šarka (miręs), St. Rakauskis (miręs), P. Sūdžius (rusų nužudytas), P. Samulionis (Lietuvoje), St. Rudys (Amerikoje), J. Dargis (Lietuvoje) ir Alicija Rūgytė. 1944 m. gimnazija turėjo 20 mokytojų, iš kurių 12 buvo patys mokesi šioje gimnazijoje ar ja baigę.

Svėkšnos gimnazija į savo kraštą žmonių šviesesnę būitį, į ši to-

limą Žemaičių kampelį ir į visos tautos kultūrinį gyvenimą yra įnešusi nemažą indėlį.

Vieni iš jos auklėtinių, kaip minėjau, vėliau dirbo kaip mokytojai šioje gimnazijoje (ir dabar dirba), kiti pateko į mokomąjį universiteto personalą, dar kiti dirbo ir tebedirba visuomeninį darbą. Tai kunigai, gydytojai, agronomai, miškininkai, inžinieriai ir kitokie dvasinės ir medžiaginės krašto gerovės ugdytojai.

Visa šios gimnazijos istorija rodo didelį žemaičių veržlumą į mokslą, į šviesesnį gyvenimą. Taip pat ji liudija ir pažangesniųjų senosios Svėkšnos visuomenės narių nuolatinį rūpinimąsi priaugančios kartos švietimu.

Jeigu pavienių asmenų sukurtos vertybės yra branginamos ir saugojamos, tai ką besakyti apie kūrybą grupės asmenų ir jų šventimą. Įkūrimas Svėkšnoje gimnazijos, kuri šiam tolimam Žemaičių kampeliui atnešė tiek šviesos, lietuviškos, tautinės kultūros ir davė mums tiek daug asmenybių, bent jubiliejais proga prisimintinas kaip skaidrus ir

sektinas pavyzdys. Tad gimnazijos 50 metų jubiliejų minint, nūn tarta švėkšniškių, nors ir švėtmose žemėse, vėl susitikti, vėl pasimatyti ir pagerbti asmenis, įkūrusius šį negestantį tėviškės švietimo židinį.

1969 m. liepos 27 d. Svėkšnos gimnazijai sukan ka lygiai 50 m.

Chicagoje gyvenantieji buvę Svėkšnos gimnazijos mokiniai, mokytojai ir švėkšniškiai sudarę Svėkšnos gimnazijos jubiliejui žengti komitetą, kuris nutarė jubiliejus iškilmes surengti š.m. rugpjūčio 31 d., kviesdamas visus atsiliepti ir užsiregistruoti pas S.G.J.R. Komiteto pirmąją Aliciją Rūgytę: 6547 So. Washtenaw Ave. Chicago Ill. 60629 tel. PR-6-3209. Tikimasi, kad visi buvę Svėkšnos gimnazijos auklėtiniai, mokytojai ir kiti švėkšniškiai, kuriems malonūs mokslo dienų ir aplamai Svėkšnos, kaip tėviškės, prisiminimai, atsilankys į brangios Sukutuvininkės jubiliejinę šventę. Lauksime.

1909-1969
Our 60th Anniversary

FREE

This handsome Parker "His" and "Hers" Jotter Set in a gift box can be your free gift during our 60th Anniversary Celebration. World known for fine quality, this genuine Parker set will give many years of good service. It's the finest writing instrument of its kind. Standard Federal is proud to make it available to you. Merely open a savings account for \$200 or more, or add this amount to your present Standard Federal savings account and this is your free gift. Offer begins March 31—ends April 29. ONE GIFT PER ACCOUNT. Should you wish to transact your business by mail we'll mail your gift.

5 1/4%

per annum
6-MONTH CERTIFICATES
(Minimum Period)
Minimum amount \$10,000.00 or larger
in multiples of \$1,000.00
Savings in by the 10th year from the first.

5%

per annum
90 DAY GOLD EAGLE
PASSBOOK ACCOUNT
Minimum amount \$50.00.
Add any time, any amount.
Savings in by the 10th year from the first.

4 3/4%

per annum
REGULAR PASSBOOK
ACCOUNTS
Savings in by the 10th year from the first.

FEDERAL CHARTER
FEDERAL SUPERVISION
Assets over \$138,000,000.00
Surplus and Reserves over \$11,500,000.00
(More than twice the legal requirement)

OFFICE HOURS:

Monday & Thursday.....9 A.M. to 8 P.M.
Tuesday & Friday.....9 A.M. to 4 P.M.
Saturday.....9 A.M. to 12 Noon
Wednesday.....No Business Transacted

4192 Archer Avenue at Sacramento / Chicago, Illinois 60632 / Phone: VI 7-1140

Seniausias miestas pasauly

(Atkelta iš 4 psl.)

duoti kaip gyveno tie žmonės, atėję į pasaulį prieš 9.000 metų. Tai buvo skurdžiai gyvenančio krašto žemdirbiai. Jie jau buvo susiorganizavę ir savo surinkta derlių atiduodavo apsaugai ir bendruomenės sandėliams. Jie pasirinkdavo vieną iš savųjų tarpo vyresniuoju. Tasai buvo ir jų dvasinis vadovas ryšiui su dievais palaikyti prašant gero derliaus, apsaugos nuo ligų bei kitų nelaimių. Kitos, dar klajojančios gentys pradėjo lankyti Catal Huyuk'e, norėdamos ten "apsirūpinti" viskuo, ko pačios dar neturėjo. Mainais už javus ar miltus jos ten palikdavo savo medžioklių laimikius, odas. Prieš 9.000 metų mieste atsirado pirmieji amatininkai. Vieni jų poliravo akmenis visokiems reikmenims, įrankiams pagaminti — kartais iš kietųjų uolų (diorito, serpentinio), kartais iš titnago, buvo padaromi kirviai, peilių asmenys. Kiti darė papuošalus, karolius iš įvairių akmenėlių, šerno ilčių ar sraigčių kiaučių, kitų genčių surinktų pajūriais. Dar kiti dorėjo linus. Jie pirmieji išrado smagratį. Siūlui susukti jį pritvirtino prie medžio verpstės, ant kurios galą užmovė akmens diską. Vieną dieną neabejotinai keliauninkas iš Tolimųjų Rytų atgabeno čia keramikos dirbinį. Catal Huyuk'e greit suprato keramikos gaminiui paslaptį. Verpstės akmeninis diskas buvo pakeistas deginto molio disku. Pirmiausia buvo padarytas dubuo. Po to — vaza ir kitokie indai. Catal Huyuk klesėjimas išaukė kitų pavydą, mies to gyventojams reikėjo būtinai daryti įsitvirtinimus, pylimus, kad geriau apsigintų nuo užpuolikų. Vis dėlto pastarieji buvo stipresni. Įvyko "pirmasis" karas. Catal Huyuk buvo sunaikintas.

Sugretinant ankstyvesnius ir tuos naujesnius radinius, galima sudaryti sąrašą pačių seniausiųjų Pasaulio miestų, savos rūšies žmonių civilizacijos garbės lentą: 7.000 metų prieš Kristų - Catal Huyuk (Anatolija) 6.800 metų prieš Kristų - Jericila (Anatolija) 6.600 metų prieš Kristų - Jericho (Palestina) 5.000 metų prieš Kristų - Tell Asoum (Mezopotamija)

5.000 metų prieš Kristų - Jarmo (Assirija) 4.500 metų prieš Kristų - Tel Halaf (Šiaurės Irakas) 4.500 metų prieš Kristų - El Obeid (Chaldėja) 3.500 metų prieš Kristų - Ur (Chaldėja).

Jeigu Jarmo tebuvo vien didelis kaimas, tai Tel Halaf buvo jau didesnės reikšmės centras, kuriame buvo gaminama keramika ir statomi mūro namai iš molio plytų, džiovintų saulėje. Chaldėjos Ur užėmė 450 hektarų (apie 1.112 akerių) plotą ir jame gyveno apie 50.000 gyventojų, kurie jau vertėsi ir prekyba.

Matėme, jog gimęs žemdirbystei, atsirado ir pirmieji miestai. Kas vyko toliau? Kokiais keliais žemdirbystė plito žemėje? Po Catal Huyuk kasinėjimų aišku, kad Anatolija- Palestina -Irakas trikampis per vėlesnius 3.000 metų buvo gyvenamas žemdirbių, kurie ir įtaigojo visą likusį senąjį pasaulį. Kada gi toji neolitinė žemdirbystės kultūra pasiekė Europą? 1961 m. Makedonijoje, 60 km. į rytus nuo Salonikų, archeologinėje Nea Nikomedia vietovėje, buvo rastos stovylėlės, vaizduojančios Derlingumo deivę, keistu supuolimu, labai panašios į rastas Catal Huyuk'e. Tie tolimieji graikai sėjo miežius, kviečius, lėšis, augino avis, ožkas. Archeologai Clare ir Rodden "Anglis 14" preparato pagalba nustatė, jog ten rastųjų liukčių amžius siekė 6.200 metus prieš Kristų. Tas pats "Anglis 14" padėjo nužymėti žemdirbystės maršrutą per Europą. Dunų žemdirbystė pasiekė kur kas anksčiau negu ligi šiol buvo manoma. apie 5.500 metus. Olandija ji pasiekė apie 4.300, o Skotija apie 2.800 metus. Lietuvos teritorijoje greičiausiai žemdirbystė paplito, baigiantis neolitui (3.000-2.200). Viso, žemdirbystė papliti Europoje, reikėjo apie 3.000 metų. Paskui žemdirbystė tuojau pat sekė ir nuolatinės gyvenvietės: kaimai ir iš jų išsivystę miestai.

PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima
pirkti dalimis ir išmokėtinai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

LUIZ AUTO REPAIR
TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER)
TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
KENNEBUNKPORTE, MAINE,

SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjamos sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžiūra. Mokiniais šviesi kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas. Mokiniai gyvena benuabuty. Atlyginimas visiems prieinamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TĖVAI, BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ,
KOL JI YRA. JOS ATĖITIS JUŠŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

Svėkšna

Svėkšnos gimnazijos rūmai 1962 metais.

Kultūrinė kronika

• Šeštąją tautinę religinio meno parodą, vykstančią Cranbrook Meno akademijos galerijoje, plačiai paminėjo „Detroito spauda. Meno kritikė Joy Hakanson savo straipsnį pailiustravo trimis spalvotomis nuotraukomis. Šalia dviejų amerikiečių dailininkų darbų ji parinko Bronės Jameikienės skaldyto stiklo vitražą „Veronikos skara“.

Detroit News Sunday Magazine (balandžio 13) to žurnalo meno kritikė Joy Hakanson savo straipsnyje „Our Ecumenical Religious Art“ rašo:

„Kun. William B. Davidson, Tautinės religinio meno parodos Amerikoje steigėjas, atkreipė dėmesį į „Veronikos skara“, skaldyto stiklo vitražą išstatytą šeštojoje parodoje, sukurtą Bronės Jameikienės, čekietės menininkės, kurios darbai jau ankstyvesnėse parodose žiūrovams yra padarę įspūdį.

Veronika buvo romėnė, kuri nušluostė Kristaus veidą pakeliui į Kalvariją, ir jo atvaizdas pasiliko toje skaroje. Čia yra simbolis, jog žmogaus gyvenime atsispindi Kristus, nežiūrint ar tas žmogus jo nori, ar ne.

Jei „Veronikos skaros“ samprata tebeturi įtakos dar šiame vėlyvame dešimtmetyje, tas gali būti išsilikimo ženklas žmogaus, randančio save ir sugebančio tuo gyventi. Mat, menas visada yra daugiau atspindis negu išradimas. Aš mačiau mažiausiai dvi Veronikas šioje parodoje ir tai teikia man vilties.“

Paminėtina, kad tokio pobūdžio paroda yra vienintelė Amerikoje. Į ją pakviesti dailininkai atstovauja 30 valstybių. Apskaičiuojama, kad šią parodą aplankys apie 50.000 žmonių.

• Komp. Darius Lapinskas jau 3 kartus lankėsi Toronte, kur šiuo metu vyksta intensyvus pasirošimas baletu „Jūratė ir Kastytis“ pastatymui. Birutei Vaitkūnaitei-Nagienai vadovaujant, baletą repetuoja Toronto universiteto modernaus šokio ansamblis. Šią savaitę atskirus baletu momentus filmavo ir fotografo ėkagietis Algimantas Kezys, S.J. Filmas ir spalvotos skaidrės bus panaudotos baletu pastatymui, gegužės 17-18 d. Chicago Marijos aukštesniosios mokyklės auditorijoje. Baletu pastatyme, be Toronto universiteto šokėjų, dalyvaus sol. Aldona Stempuzienė, akt. Leonas Barauskas, Chicago lietuvių jaunimo teatro nariai ir Dariaus Lapinsko diriguojamas simfoninis orkestras. Bendras pastatymo dalyvių skaičius prašoka 70 asmenų. Rengia „Margutis“.

• Kun. Stasys Yla šiomis dienomis baigia galutinai paruošti rankraštį IV-tajam „Krikščionis gyvenime“ veikalų serijos tomai „Siluva žemaičių istorijoje“. Jame pateikiama daug įdomių naujų dalykų, remiantis kruopščiai per eilę metų surinkta Europos archyvuose medžiaga.

• Anie lietuvių kalbos tarmės nedidelė studijėlė (92 psl.) parašė lituanistas dr. Z. Zinkevičius, kuri buvo „Sviesos“ leidyklos Kaune išleista. Apybraiža parašyta populiariai ir skirta mokyklų praktiškoms reikalmams.

• Pabaltijo dailininkų tapybos paroda (biena) atidaryta Parodų rūmuose Vilniuje. Okup. Lietuvos, Latvijos ir Estijos dailininkai pateikė 200 darbų.

• Mykolo Bukšos žinomojo Lietuvos operos dirigento, 100 m. gimimo sukaktis minima šiemet. Jis gimė Vilniuje. Įsigijęs aukštą muzikinį išsilavinimą ano meto Rusijos konservatorijose, išgarsėjo kaip dirigentas ir aukšto lygio muzikas, koncertmeisteris. Nusi-vyęs komunistine Rusija, 1927 m. grįžo į gimtąją Lietuvą ir dir-ba operų ir baletu dirigen-tas Valstybės teatre Kaune. 1948 m. buvo perkeltas į Vilniaus te-atrą, kuriame ir dirbo iki savo mirties (1953 m.).

• Juozas Domarkas, žinomas Vilniaus muzikas, buvo nuykęs į Lenkiją ir dirigavo garsiam Vroclavo filharmonijos simfoniniam orkestrui. Koncertai, kaip pabrėžė Vroclavo filharmonijos direktorius Tadeušas Strupala, praėjė labai sėkmingai.

• Rima Salytė, 20 m., praeitų metų gruodžio mėn. su BA laipsniu baigusi Pensilvanijos univ. kolegiją, ten pat tęsia studijas Graduate School. Nuo rudens, gavusi ketveriems me-tams valstybinę stipendiją ruoš-tis doktoratui slavistikoje, per-sikelia į Harvardo universitetą. Harvardo un-tas turėjo tik dvi stipendijas, kurių viena teko Rimai Salytei. Taip pat ji buvo gavusi valstybines stipendijas iš Yale, Indianos, Chicago ir Wis-consino universitetų. Pasirinko Harvarda, kur dėstoma šiek tiek ir baltistikos.

Pensilvanijoje buvo išrinkta Phi Beta Kappa ir vokiečių kal-bos Delta Phi Alpha nare, o šiais mokslo metais yra Lamb-da Chapter National Slavic Ho-nor Society sekretorė.

Praeitą vasarą su NDEA ir Kansas univ. stipendija Rima Salytė lankė Leningrade rusų kalbos kursus, kuriuose dalyva-vo per pusantrą šimto studentų iš penkių JAV universitetų. Kursam pasibaigus, dar turėjo progos apsilankyti Vilnių.

Šią vasarą Fordhamo univer-siteto kursuose ji dėstys prade-dantiems lietuvių kalbą.

Studijuodama kolegijoje, da-lyvavo ateitininkų veikloje, bu-vo Stud. at-kų s-gos centro val-

Birutė Vaitkūnaitė - Nagienė, kurios vadovaujamą Toronto universiteto modernaus šokio ansamblių matysime Chicagoje gegužės mėn. 17-18 d. J. Gruodžio baletu „Jūratė ir Kastytis“ pastatyme.

dyboje, redagavo „Gaudemus“, buvo „Ateities“ redakcijos na-rė.

Ji yra kalbininko prof. dr. Antano Salio ir Sofijos (Vaš-kelytės) duklė.

• A. Dilbinkio, senosios Lie-tuvos astronomo — mokslininko knygos rankraščio originalas buvo neseniai rastas Leningrade, sename rankraštyje prie Nevos. Dilbinkis buvo įžymus ano me-to dangaus kūnų tyrinėtojas, pa-rašęs įdomų veikalą lotynų kal-ba, kuris buvo išleistas Lenkijo-je. Kiek vėliau, Petro I laikais, lietuvių astronomo knyga buvo išversta į rusų kalbą, tačiau iš-leista nebuvo. Rusų archyvaras I. Čenakalas dabar paruošė šios knygos rusišką vertimą, kuris ne-trukus bus paskelbtas leidinyje „Iš Pabaltijo gamtos mokslų ir technikos istorijos“.

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkuami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered. In every-lifetime passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guar-antee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone ad-justment price for replac-ement tire at time of adjust-ment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approx-imate current average sel-ling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičia-mos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

5%

Mokamas už vienus metų taupy-mo ląštus nuo išdavimo datos
(\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse

5 1/4%

Mokamas už vienus metų taupy-mo ląštus nuo išdavimo datos
(\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PETRAS KAZANAUSKAS, President

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Religijos filosofo žodis

Vokiečių teologas Karl Rahner, kurio garas siekia toli net ir už Europos kontinento ribų, darosi gana populiarus ir JAV-se. Kovo m. pabaigoje iš spaudos išėjo jo knyga „Hearers of the Word“ (vertė M. Richards, išlei-Yorke. 1969 m. 180 psl. 6.50 dol.).

Šiame veikle Rahneris yra ypatingai abstraktus, daug kur i-scholastinę religijos filosofiją pa-links rašytojas, ir reikia gilesnio filosofinio pasiruošimo, kad bū-tų galima jo šiame veikle reiškia-mas mintis sekti. Net ir dauge-liu teologinį išsilavinimą turin-čių asmenų šis veikalas bus per-sunkus, bet jis žavus savo preci-ziškumu.

Autorius pakartotinai išryš-kiana Dievo meilės svarbą; Die-vo pažinimas ir meilė tai du žmo-giškosios egzistencijos pagrindai. Dievybės meilė yra sąlyga Jo gi-liesnio pažinimui ir nuo tos meilės laipsnio pareis Dievybės pažinimo pilnumas.

Norėdamas atskleisti, kaip Dievo pažinimas, suartėjimas su Dievu pareina nuo žmogaus prie-lankaus nusistatymo, Rahneris sako: „Kad net nieką galima įti-kinti matematinių tiesų tikrumu, o neįmanoma jį įtikinti Dievo buvimu, tai nėra įrodymas sti-prumo vieny tiesų, o silpnumo

kitų; tai tik ženklas, kaip Dievo buvimą įrodymas reikalauja pa-ties žmogaus pastangų. Rahneris pabrėžia, kad žmogaus atsklei-dimas Dievui pareina nuo mo-ralinio jo apsisprendimo. Jis ra-šo: „Žmogus skiria tiek dėmesio Dievo žodžiui ar jo tylai, kiek jis laisvoje meilėje Dievui atveria save tam Dievo žodžiui. Žmo-gus tą Dievo žodį tik tada išgirs-ta, kai jis neaptemdo savo hori-zontų iškreipta, palaida meile, — tik tada, kai žmogus atsisako to iš anksto turimo nusistatymo, jog jį pasieks tik toks Dievo žodis, koks jam patinka ir tik tokioje formoje, kokios pageidauja“.

Tačiau iš kitos pusės K. Ra-hneris skleidžia mintį, kad tas žmogus, kuris nuoširdžiai atvi-ras Dievo žodžiui, susilaukia tie-sioginio, betarpio apreiškimo ir tada žmogus „gali ir privalo pri-imti laisvą Dievo apreiškimą kaip netikėtą, nepelnytą malonę, kuri nėra priešinga prigimčiai, bet kuri yra antgamtinė“.

Karl Rahner yra nuoširdus Kristaus mokinys ir skelbia: „Sunku būtų šventosios katalikų Bažnyčios nepripažinti kaip tik-ros gyvyje Dievo apreiškimo sau-gotojos“ ir skatina apreiškimą priimti katalikų Bažnyčios per-teikiama prasme. J. Pr.

Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis

(Atkelta iš 3 psl.)

platesnis istorinių duomenų rin-kimas, gi delsiant — daug kas nyksta su nueinančiais į kapines. Čekų instituto iniciatyva

Kaip kitos mokslinės įstaigos dirba, mes galime suminėti, pa-vyzdžiui, Čekoslovakijos Mokslo akademijos Istorijos instituto pa-stangas. Kai tik praeitą vasarą Kremliaus imperialistai okupavo kraštą, čekų Istorijos institutas tuojau suskato rinkti dokumenti-nę medžiagą. Okupantams kraš-te sekanti kiekviena pajudėjima, tai buvo nelengva, bet čekų I-sstorijos institutas savo uždavinį rūpestingai atliko. Surinkti do-kumentai buvo pavadinti „Sep-tynios dienos Prahoje“ ir išspaus-dintas labai ribotas jų egzemplio-rių skaičius, paskleidžiant tarp i-

takingesnių intelektualų ir par-tijos vadų. Tai buvo padaryta di-delės skubos kelia, vis bijant, kad okupantai rusai, tą leidinį suuo-de, gali jį kiekvienu momentu konfiskuoti.

Tas dokumentų rinkinys buvo išsiųstas į Vakarus ir garsioji Praeger leidykla juos išleido, pa-vadinama „The Czech Black Book“ (redagavo R. Littell; Fr. Praeger leidykla New Yorke, 19-69 m., 302 psl., 6.95 dol.). Tai pavyzdys kaip ir kitoms tautoms reikia išvystyti aktyvumą.

Aukštai vertindami čekų atlik-tą darbą, mes vis dėlto turime pagerbti iniciatyvą ir red. A. Liuimos, S.J., ir L. K. Mokslo akademijos, davusiems šimtme-čiais mūsų kultūros istorijai turė-siantį vertės leidinį.

— Menas (literatūra) nėra peda-gogikos dalis. — J. Cabell

RICHMOND AUTO SERVICE

Kampas Richmond ir 63rd Street

Užsienių ir vietinių automobilių tai-symas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas, Vilkikas. Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353 Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elek-trinių krosnių, radijo ir tele-vizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

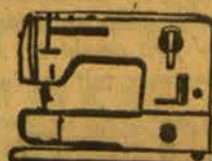
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienį ketvirtadienį 9-9 val.; antradienį, trečiadienį ir šeštadienį 9 iki 6 val. sekmadienį atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbkliai

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurbklus prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners

4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS
Paid and Compounded
Semi-Annually

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
(Minimum \$10,000)
1-YEAR SAVINGS CERTIFICATES
(Minimum \$5,000)

MOVING

Perkrausto baldus iš artų ir toli

A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUJOTOS
Virš 50 m. patikimas aptarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5616 S. Pulaski Rd., Tel. 281-4111

Nauji leidiniai

• **AIDAI, 1969 m. kovo mėn.** Nr. 3. Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia lietuviai pranciškoniai. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette Str., Boston, Mass. 02122; administruoja T. Benvenutas Ramanauskas. OFM, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N.Y. 11221. Metinė prenumerata 7.00 dol.

Apie žmogaus teises Jungtinėse tautose rašo Vytautas Vaitiekūnas. Du puslapius naujų eilėraščių duoda M. Jurgita Saulaitytė ir apybraižos puslapi Vacys Kavaliūnas. Dr. P. Jonikas mini prof. Prano Skardžiaus 70 metų amžiaus jubiliejų. Anatolijus Matulis idomiai užgriebia lietuvių mitologijos pėdsakus vokiečių rašytojų Wiecherto, Sudermano ir Agnes Miegel kūryboje. Ilgiausias šio numerio straipsnis yra kun. V. Bagdanavičiaus apie Mircea Eliade, pasaulinio garso žmonių religinių simbolių tyrinėtoją ir jo tezes. Straipsnis patraukliai šviežias ta prasme, kad jame liečiama ir iškeliama tokios mokslo sritys, kurios mūsų suose ligi šiol buvo beveik nepajudintos. Architektas Edm. Arbas nagrinėja sakralinės architektūros problemą, ją iliustruojant modernios architektūros bažnyčių nuotraukomis.

Žurnalo apžvalginėje dalyje, žiūrint į šių dienų maištaujančią jaunimą, keliamas klausimas: ar jie kuria tobulę ateitį? Rašoma apie O.V. Milašų Prancūzijoje, minimas Pr. Vainausko 70 metų jubiliejus, pasisakoma sovietinio "laisvumo" klausimu. Recenzuojama M. Jurgitos Saulaitytės eilėraščių rinkinys "Kai mes nutylam" ir Kuršaičio lietuviškai-vokiškas žodynas.

• **LAISKAI LIETUVIAMS** 1969 m. kovo mėn. Nr. 3. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja K. Trimakas, S.J. Administruoja Petras Kleinotas, S.J. Adresas: 2345 W. 56th Str., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata 5.00 dol.

Vėlykinis numeris pradeda A.L. savotiška pirmojo puslapio poezijos ir teologijos mišrainę, kurioje tačiau nei poezijos, nei teologijos taip ir nėra, o tik kažkoks naivus slidinėjimas tarp vienos ir antros. Kas kita jau yra aiškos ir įkvėpimo pilnos Giovanni Papinio vėlykinės mintys antrajame puslapyje, kur kas labiau vertos pirmojo puslapio. Apie pasauliečius, kunigus ir šventąją liaudį rašo Alf. Grauslys. E-kumeninė mintis diegiama kun. Dilio ir kun. V. Bagdanavičiaus žodžiuose. Pradedama spausdinti A. Kairio vieno veiksmo, trijų paveikslų drama "Palikimas" — šį kartą duodant pirmąjį dramos paveikslą. Juozas Vaišnys, S.J., rašydamas prof. P. Skardžiaus 70 metų sukakties progą, bt kita ko, sako: "Neseniai jau būrys jaunimo baigė net Peda-

goginį liuanistikos institutą. Tačiau kai kurie baigusieji, jeigu Lietuvoje įstotų aukštesniąsias gimnazijos klases, tai iš lietuvių kalbos gal tik trejetuką tesugraibytų. Užtat jiems būtina reikia ir toliau lavintis bei tobulintis. Šiam tikslui būtų labai naudinga steigti kokius nors kalbos kursus ar seminarus. Tikrai apie tai vertėtų rimtai pagalvoti ir ką nors daryti". Šitokioje situacijoje, manytume, dabar ypač reikėtų rodyti daugiau dėmesio šiuo tarpu bandančiam Chicago universitetui "įsipilietinti" liuanistikai.

Apžvalgų puslapiuos krinta akinančios: "Virgilijaus Noreikos koncertams praėjus" ir čia pat keliamas klausimas — ar meilė Lietuvai ir lietuviškai dainai sunaikins lietuviybę šiame krašte? Gyvos ir studentų diskusijos: kodėl būti lietuviu? Numeris iliustruotas puikiais Algirdo Grigaičio nuotraukomis.

• **TECHNIKOS ZODIS, 1969 m. sausio — vasario mėn.** Nr. 1. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Administruojantis M. Krasauskas, 2633 W. Montgomery Ave., Chicago, Ill. 60632. Metinė prenumerata 5.00 dol.; studentams — 2.00 dol.

Redagavimo kruopštumu ir aktyvia patraukiančia estetinė kultūra pasižymi šis žurnalas. Vien tik pažvelgus į šiam numeryje spausdinamą inž. K. Kauno straipsnį "Momentų paskirstymas", jau galima įsitikinti, kiek kantrybės ir darbo reikia pašvesti, toki raštą paruošiant. A.J. Kerelis gražiai sutvarkytuos, brėžinius ir nuotraukomis iliustruotuos puslapiuos rašo apie architekt. Vytauto Peldos darbus. Apie mirusį prof. inž. Joną Rugį rašo redaktorius G.J. Lazauskas. Plati mūsų inžinierių veiklos kronika.

• **LITHUANIA 700 YEARS.** Edited by dr. Albertas Gerutis. Translated by Algirdas Budreckis. Introduction by Raphael Sealey. Maryland Books, New York. Copyright, 1969, by Lithuanian Independence Fund, Inc. Tai paruošoje kiek ilgiau užtrukęs, nemažos apimties (476 psl.) kolektyvinis anglų kalba leidinys, kuriame atitinkamas studijas spausdina šie autoriai: Jonas Puzinas "The Origins of The Lithuanian Nation", Juozas Jakštas "Lithuania to World War I", Albertas Gerutis "Independent Lithuania", Algirdas Budreckis "Liberation Attempts from Abroad", Stasys Lozoraitis "The Prospects for Lithuanian Liberation".

Knygos kaina 12.00 dol. Plačiau jos recenziją duosime vėliau. Su knyga tik susipažinus, pastebima nemaža netikslumų, net grubiai klaidinančių teigi-

Pavasario lietaus šuoras...

Nuotr. V. Maželio

mų, ypač Alg. Budreckio straipsnyje. Dėl šito didžia dalimi kaltas pats redaktorius.

• Kun. prof. dr. Povilas Ragaiškas, IGNAS DOMEIKA KAIP LIETUVIS IR MOKSLININKAS. Atsp. iš istorijos ir gretimųjų sričių žurnalo TAUTOS PRAEITIS II t. 3-4 kn. Roma 1967. 123-153 pusl.

Vaidžius aprašymas aukšto mokslo garso pasiekusio prof. Igno Domeikos, 1831 m. sukilimo išbėgimo iš savo tėvynės. Autorius daugiausia remiasi paties prof. Domeikos prisiminimais. Pirmiausia išryškina jo lietuviškumą, primindamas jo ryšius su Adomu Mickevičiumi, jo mokymąsi Vilniaus akademijoje, o daugiausia apsisotodamas ties jo veikla 1831 m. sukilimo kariuomenės daliniuose, kur mūsų Domeikai teko būti diviziono adjutantu ir veikti diviziono vado Maccevičiaus vadovybėje.

Domeikai teko bendrauti su sukilimo vadu Gedgaudu, su entuziaste patriote grafaite Emilija Plateraitė, pergyventi skaudžius sukilėlių pralaimėjimus ir vėliau atsidurti Vokietijoje ir Prancūzijoje. Domeika Paryžiuje palaikė šiltus santykius su Lietuvos-Lenkijos seimu, kuriame buvo emigravę 8 senatoriai ir 40 atstovų. Paryžiuje Domeikai teko dalyvauti susirinkimuose Ad. Mic-

kevičiaus bute, kur buvo pravedami pasikalbėjimai "persunkti katalikiška dvasia". Turiningas Domeikos kultūrinis gyvenimas P. Amerikoj čia neličiamas.

Autoriaus panaudota gausiai šaltinių, pasakojimas labai vaizdus. Čia tik dalis autoriaus rengiamos apie Domeiką studijos, kuri apima 700 rankraščio puslapių

• **THE MARIAN, April, 1969 m.** Religinės kultūros mėnesinis žurnalas, leidžiamas tėvų marijonų. Metams 4.00 dol., adr. 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame išryškina atsinaujinimo reikalą, toliau duodamas konvertitės rašytojos V. Mooth straipsnis apie dvasinio pilnumo ieškojimą. Kanados laikraštinkė Fl. Julien rašo apie to

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
2608 69th St. Tel. WA 5-2787
2501 69th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3320
Lietuvių bendrovė turinti telse siuntinius siųsti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą.
Didelis pasirinkimas įvairių medžiagų, ital. lietaščių ir kitų prekių.
Pirmamam doleriniui dovanų užsakymai.
E. ir V. Žukanskai

A. ABALL ROOFING CO.

Istatyta prieš 49 metus
Dengiamo visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius, rūsnius, nutatamuosius vamzdžius. Dažo me iš lauko. Taisome mūrų "tuck pointing". Patalpa apšildoma. Visas darbas garantuojamas.

LA 1-6047 arba PO 2-8778

Apskaičiavimai nemokamai
Skambinkite bet kuriuo laiku

10% — 20% — 30% pigiau mokėsi už apdraudą nuo ugnies ir antano bilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 4-4339

Platinkite "Draugą".

Foto V. MAŽELIS

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

krašto jaunimo teikiama pagalba Afrikoje, ten vykdamas įvairius kultūrinius projektus. Ganoon kolegijos prof. G. Agadjanian, autorius kelių prancūziškų veikalų, svarsto dabarties chaosą jaunomenėje ir harmonijos ieškojimą religiniame gyvenime. Wilkes-Barre kolegijos prof. St. Vujica kalba apie tironijos tamsumus ir ateities viltis. Amerikietė laikraštinkė Fl. Gross pasakoja apie prancūzų mergaičių išpūdžius JAV-se. Kun. St. Raila atskleidžia komunistų pinkles, besiekiant laimėti jaunimą. Duodama naujų filmų apžvalga. D. Franke šiltai aptaria juodųjų — baltųjų santykių problemą. Las Vegas mieste esanti L. Deni rašo apie ten įsikūrusių šeimų išpūdžius. Japonijoje gyvenanti lietuvaitė Aldona Michels dėsto apie to krašto religijas. Socialinės įstaigos tarnautoja Ch. Jakubowski informuoja apie naujus potvarkius — pašalpa sveikatos netekusioms našlėms. Stilingą aprašymą kaimyninių santykių per teikia P. Zonker. Laikraštinkas A. Haines pasakoja apie kinų komunistų kankintą kun. Havas, Dr. M. O'Connell duoda sveikatos patarimus (dantų išsaugojimas). Pats žurnalo red. kun. J. Prunkis paruošęs eilės naujausių knygų apžvalgą. Žurnalas iliustruotas, tik ateity reikėtų tvirtai budėti, kad nebūtų sukeisti parašai po klėšėmis ar nepasitaikytų apverstų modernaus meno klėšių.

G E L Ė S
Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kt.
G U Z A U S K Ų
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 W. 63rd St., Chicago, Illinois
PR 8-0833 — PR 8-0834

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5080

DAŽYMAS

PIGIAI DAŽAU KAMBARIUS.
VALAU KILIMUS IR BALDUS
J. RUDIS — Tel. CL 4-1050

KOSTAS BUTKUS
Tel. PR 8-2781

METALO IR STIKLO:

Tvoros, Stogeliai, Durns
Langai, Rynai, Turekliai

BANGA

TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudenas K. Šimulis

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėdinimai.
Pardavimas ir taisymas.

J. MIGLINAS

Krautuvių Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

Apsimoka skelbtis DRAUGE nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos — priimančios

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. balandžio 26 d. 7

Amžinasis gyvenimas, kun. J. Danielius	2.00
Gyvenimo šaltiniai, St. Žilys	3.00
Gyvoji dvasia, kun. J. Vaitkevičius, 4 dal. kiekviena po	5.00
Meilės ugnis, kun. K. Matulaitis, MIC	4.00
Žodis ir gyvenimas, tėv. T.V. Žiuraitis, OP	2.75
Visos šios knygos gaunamos DRAUGE. Illinois gyventojai prie knygos kainos turi pridėti 5 proc. mokesčiams	

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYNS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS:

4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS:

2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SŪNUS

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

5307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME

Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD. OAKLAWN, ILL. Tel. 686-2320

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyrium.

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill., 60629
Tel. 925-5988

Valentinos Kojelienės koncerto išvakarėse

J. ZILEVICIUS

Šių metų lietuvių tarpe muzikinio judėjimo Chicagoje buvo labai margas ir įvairus. Be abejo, J. Gaidelio oper. "Danos" premjera muzikinių įvykių grandinėje turi tikrai išskirtinę vietą. Gi gegužės m. 4 d., Orkistro salėje, miesto centre bus žinomos solistės, koloratūrinio-lyrinio soprano Valentinos Kojelienės neeilinis rečitalis ruošiamas Balfo.

Rečitalio vaidmuo

Rečitaliui, kokios rūšies muzikininko rengiami, visuomet yra parenkami aukščiausios rūšies muzikos kūriniai, kurių atlikėjai turi būti plataus muzikinio išsilavinimo, pasiekę aukščiausios meninės tobulybės savo specialybėje, kad sugebėtų programon atrinkti įvairių kompozitorių sukurto "deimantukus" ir juos klausytojui "deimantais" parodyti. To siekiant, rečitalistas turi suprasti kompozitoriaus muzikinę kalbą iš gaidų ženklų, kurie nurodo pagrindinę mintį, o kokių ženklais buvo neįmanoma užrašyti, rečitalistas turi išskaičiuoti jausmais kompozitoriaus idėjas ir jas gyvai klausytojui pateikti. Tai yra pagrindinis rečitalisto sugebėjimas "rausti kito sielose". Todėl rečitalistui reikalinga labai daug dirbti, lavinant ir kultūrinant muzikinius pojūčius. Jei rečitalistas nepajėgia pasiekti muzikinės tobulybės, jo muzikinė kalba bus sausa, klausytojui neįdomi, toks rečitaliuose rodytis negali. Todėl rečitalistai yra reti, tuo labai sėkmingi. Rečitalį ruošiant, reikalinga įdėti nepaprastai daug darbo ir turėti apščiail kantrybės ir išvermės. Trumpu, vos kelių puslapių kūriniu reikia sudaryti pilnai išbaigtą vaizdą, nesusijusį su nieku kitu, kaip tik su dainininku, stovinčiu scenoje ir palydimą tik fortepijono garsų. Sceniniuose dalykuose dainininką supa dar ir įvairūs sceniniai priedai, judesiai ir kt. Tenka suprasti, kokios aukštos savo mene tobulybės turi būti pasiekę rečitalistas, kad i tikintų savo kūrinio atlikimu klausytojus, juos pavertę ir jų jausmus vadžiotų po įvairių nuotakų pergyvenimus. Aplamai aptarę rečitalisto vaidmenį, toliau aptarsime būsimą rečitalio solistės V. Kojelienės vaidmenį, nes žinoma, kad čia klausytojas turės rimtai gilintis drauge su soliste į atliekamą kūrinį. Čia klausytojas negirdės dainuoklės, nei tralialia, bet aukščiausios muzikos kūrybos veikalus žymiųjų pasaulio kompozitorių, jų tarpe ir lietuvių.

Sol. Valentinos Kojelienės muzikinis kelias

Valentina Kojelienė balsą pradėjo lavinti, dar besimokydama gimnazijoje. Tuo metu ji lankė Kauno konservatorijoje Al. Kačanausko dainavimo vadovaujamą klasę. Vėliau ketverius metus dainavimą studijavo Muencheno "Die Akademie der Kunst" pas prof. Paul Neumann, kur solinį rečitalinį dainavimą ir koncertinį repertuarą rengė simfoniniam orkestrui pritariant. Apsigyvenusi Chicagoje, kurį laiką repertuarą ruošė su žinomu Chicagoje dirigentu maestro Dino Bigalli, protarpiais repertuarą plėtė su žiniu planistu Paul Ulanowsky, visą laiką pašvęsdama vien

tik dainavimo menui ir balso tobulinimui. Nuosirdžiai dirbdama, pasiekė aukštos savo srityje išsivajotos tobulybės, ką pripažino ir žymūs kitataučiai kritikai.

V. Kojelienė, kaip atrodo, pirmąjį Chicagoje viešą pasirodymą turėjo 1953 m. Gailestingųjų seserų parengime. 1958 m. dainavo mokytojų sąjungos parengime. 1960 m. pradžioje Columbia Artists Management Inc., New Yorke, surengė V. Kojelienės rečitalį vienoje žymiųjų koncertinių salių "Town Hall, New Yorke". Rečitalis praėjo su dideliu pasisekimu. Po metų vėl tos pat agentūros ir toje pačioje vietoje pakviečiama antram rečitaliui. O kas yra ta Town Hall? Ši koncertinė salė pačiame New Yorke miesto vidury yra įvairių solistų "vartai į muzikinį pasaulį". Kas toje salėje yra koncertavęs ir susilaukęs gerų recenzijų, tas jau visame muzikiniame pasaulyje yra pripažįstamas subrendusiu menininku. Atvykę iš kitų kraštų menininkai stengiasi toje salėje koncertuoti ir gauti "patėpimą" ateičiai. Kita tokia salė irgi New Yorke, dideliems koncertams yra Carnegie Hall.

Amerikiečių kritikai apie V. Kojelienę

V. Kojelienė pirmą savo debiutą laimingai atliko ir susilaukė amerikiečių didžioje spaudoje labai gero įvertinimo. Štai keletas tos pačios spaudoje, kad skaitytojas susipažintų su profesionalių muzikos kritikų nuomone.

"New York Times" muzikos kritikas John Briggs rašo: "V. Kojelienė padarė malonų įspūdį savo nuoširdžia laikysena scenoje ir sąžiningu įsijautimu į progra-

Solistė Valentina Kojelienė

mos muziką. Buvo aišku, kad rečitalis paruoštas rūpestingai ir kad jos muzikos pažinimas yra labai geras. Balsas malonus, patraukliai skambas, pvz. prancūziškų kūrinių grupėje buvo nepaprastai ekspresyvių momentų". "Musical Leader" — W.F. Loeb rašo: "Jos debiutinis rečitalis Town Hall salėje savo muzikalumu teikė klausytojams didelį pasigėrėjimą. Talentinga daininkė, atlikdama savo programą, sudarė puikią galimybę įvertinti jos muzikalumą ir techniką. Vertinant, reikia pripažinti, kad muzikalumas ir atlikimo technika V. Kojelienės yra aukštai išvystyti. Balsas išlavintas ir skoningas. Ypač mums patiko Debussy ir Chausson kūriniai".

"New York Herald Tribune" — Walter Flanagan rašo: "Valentina Kojelienė jauna lietuvaitė — sopranas, debiutavusi Town Hall salėje turi gražų balsą. Jos balsas yra labai specialios kokybės, nepaprastai sultingas lyrinei koloratūrai, ir jo skalė yra ypatingai plačios apimties. Kadangi V. Kojelienė visai nėra varžoma aukštesniems sopranams tipiško skalės apribojimo, tai ji gali išdainuoti žemus tonus tokiu pat lengvumu ir rezonansu, kaip ir aukštesnius -briliantinius. Jos programoje buvo atstovaujami skirtingi stiliai. Ji vedė mus nuo Glucko ir Haendelio iki Wolfo

ir Strauss, Debussy ar Chausson, per Verdi, Davico, Banaitį Kačanauską iki Giannini ir Hage man. Ir visą tai išpildyti jai nesudarė problemų. Gal kai kam atrodė, kad jos pagrindinė sritis yra opera, tačiau jautriausiai ir subtiliausiai ji interpretavo Debussy "Il pleure dans mon coeur" ir "En sourdine". Melodinis jaudrumas, atrodo, jai nesudaro problemos".

"Musical America" leidžiamas New Yorke muzikos žurnalas rašo: "Solistė V. Kojelienė, akompanuojant žymiam pianistui Paul Ulanowsky, padarė pupikų įspūdį. Ji gražiai laikėsi scenoje, nevartodama gestų bei nereikalingų judesių. Jos balse diapazonas buvo pakankamas išpildyti "Ah fors' lui" taip pat gerai, kaip ir mažiau teatraline, R. Strauss "Staendchen". Jos prancūziško tarimo su puikiu artikuliacija buvo malonus klausytis. Nepaprasto tobulumo ji pasiekė, atlikdama Chausson "Le temps de lilas".

Panašios recenzijos buvo rašomos ir apie antrąjį jos rečitalį, įvykusį Town Hall, New Yorke 1961 m.

Sužavėjo auditoriją skambiu, pilnu pajėgumo balsu...

Solistė 1964 m. dar koncertuoja Bostone, Jordan Hall, 1965 Los Angeles lietuviams, o lapkričio 29 d. Wilshire Ebell teatre. Apie šį koncertą Los Angeles "Herald-Examiner" pagrindinis muzikos kritikas Patterson Green rašė: Praėjusio sekmadienio vakare Los Angeles debiutu Wilshire Ebell teatre lietuvių sopranas Valentina Kojelienė sužavėjo auditoriją skambiu, pilnu pajėgumo balsu, skoningu muzikalumu ir dideliu asmeniniu grožiu. Ilgame ir įvairiame rečitalyje išskirtinai atžymėtinos Respighi dainos iš ciklo "Delfa Sylvane". Ilgose vokaliniuose linijose Kojelienė pademonstravo puikią kvėpavimo kontrolę ir frazavimo lankstumą ir visą tai taip pat naudojo Brahms ir Schuberto dainose, "L'atre notte "Mefistofelio" buvo ekskursija į operą. Ji turėjo tonalinę jėgą ir emocinę dinamiką".

Dar solistė koncertavo Washington, D.C. ir vinur kitur lietuviams. V. Kojelienė, kaip koncertinės solistės nuotalkos randamos didžiausiuose muzikiniuose leidiniuose. Ją matome ir "Musical America" 1961 m. kelių šimtų puslapių iliustruotame leidinyje tarp pasaulinių solistų, taip pat "Musical Courier" 1961 ir kt.

Gegužės 4 d. Chicagoje įvyks tančios V. Kojelienės rečitalio programa bus panašios apimties kaip ir ankstesniuose, puikiai ivertintuose jos pasirodymuose.

Kur mūsų artimo meilė?

Gyvename turtingame krašte, ir ne vienas prisikalbėm tiek dolių, kad jau patys prisipažįstame turtingais. Tačiau kiek reikia Balso darbuotojams graudinti spaudoje ir per radiją, kad tą vieną kartą metuose daroma rinkliava pasisektų. Vargšų turime Sibire, Lietuvoje, bet nemaža vargšų turime ir čia pat Amerikoje. Vargšų tokių, kurių niekas nematome. O nematome todėl, kad jie yra psichiniai ligoniniai. Jei ne gerosios P. Bičienės ir S. Adomaitienės, nežinotume, kad visų apleistas ir pakrikusiais nervais Jonas Butėnas jau miręs. Nors jo dainų dar ir dabar pasiklausom.

Baisiausia liga Amerikoje

Nebaisu Amerikoje pasenti, susirgti džiova, vėžiu ar kita baisia liga. Tada, jei nežinosi, tai kitų savų tautiečių teirausiesi, kur kreiptis, pagalbos ieškant. Tačiau baisu Amerikoje susirgti nervais, kai žmogus nežino net savo vardo. Prieš 10 ar daugiau metų spaudoje ir radijo buvo ieškomas vienas lietuvis teisininkas. Vėliau kažkas iš lietuvių yra jį matęs Madison gatvėje apskurusi, apžėlusį, stovintį eilėje su "bomais" ir laukiantį lėkštelės sriubos. O kur jis dabar?

Tokių vargšų nieks nemato. O turime ir mes jų nemažai, ne tik

senesnio amžiaus, bet ir jaunų, net ir vaikų. Kodėl mes jų nematome, net dažnai ir pajaukiame? Klausyk ir išgirsi: "Tam jau vieno žulo trūksta", arba "toje šeimoje buvo ar yra durnų". O šeimos nariui mirus, beprotnamyje dažnai paskelbiama, kad mirė po sunkios ilgos ligos, nes bijoma tos skaudžios pajukos. Nė nepagalvojame, kad vieną dieną ir patys galime atsidurti beprotnamyje.

Nestumkime vaikų girtuokliavimam

Mes tik švenčiam jubiliejus: auksinius, deimantinius, krikštynas, vestuves, kviečiame šimtais svečių, spaudos atstovų, privaišiname, prigirdome ir dar paprašome, tik aprašyk spaudoje gražiai šią mūsų šventę. Visai nepagalvojame, kad tokiais nesibai-giančiais baliais ir puotomis patys stumiame savo jaunuosius girtuokliavimam. Jau nėra naujiena išgirsti tėvui iš savo jauno studento sūnaus: "Šiandien einu nusilakti". Mūsų jaunimas, baigęs aukšt. mokyklą, stoja į kolegijas ar universitetus. O kiek iš jų aukštąjį mokslą baigia? Dauguma per amžinus nugėrimus eina iš vieno universiteto į kitą ir pagaliau mokslą meta, nieko nepasiekę. O kiek iš tokių

vartoja jau narkotikus? Ir tai labai padorių šeimų vaikai. Nesistebėkime, jei po 10 ar daugiau metų ir iš lietuvių kas 3 ar 4 netiks karioumenei dėl psichinio sutrikimo. O kiek susergama dėl skaudžių pergyvenimų, šeimos nelaimių?

Tiesa, turime Amerikoje valdiškų psichinių ligoninių, bet jose ligoniai tik apgydomi ir vėl paleidžiami, dažnai dar netinkami net šeimų gyventi. Kas duos tokiems darbą, jei jie dar nesugeba jo dirbti? Kas tokiais rūpinasi? Sutinkame tokių gatvėse, autobusuose ir visur kitur. Taip gi sparčiai augant psichinių ligonių skaičiui, neatiliekame ir mes lietuviai. Ar paliksime juos Jono Butėno likimui?

Namai psichiniams ligoniams

Reikėtų jau šiandien statyti namus tokiems žmonėms, įrengti ten darbo kambarius, kur jie galėtų sveikųjų priežiūroje ko išmokyti. Pvz. gaminti žaislus: meškiukus, šuniukus, piaustinėti, megzti, siuvinėti ar kokio kitokio darbo imtis. Pripratinti juos laiku keltis, dirbti ir ilsėtis. Sveikantiems surasti darbo. Apydyti toliau būtų gydomi psichinėse ligoninėse terapija ir paruošiami gyventi savarankiškai. Tokių namų Amerikoje dar negirdėti, o jie būtinai tokiems ligoniams, jei norima, kad jie pasveiktų.

Tokius namus pastatyti mes galime. Juk statome ligonines, seneliams namus, koplyčias. Ar ne didesnė garbė būtų, jei vykdytume Dievo įsakymą: Mylėk artimą kaip pats save.

Dažnai girdime Šv. Tėvą, prašantį atsižvelgti į vargšus ir skirti jiems savo turtą dalį. Ar ji girdime? Kas būtų kiekvienam bankininkui, fabrikantui, biznieriui ar kitam profesionalui paskirti dalį savo turto tokių psichinių ligonių namų statybai? O pilkas fabriko darbininkas tikrai čia aukos dalį savo uždario, kaip ir visada. Dalinkimės savo turto ir padėkime tiems, kurie patys sau jau negali pasigelbėti. Kiekvienas lietuvis klebonas tikrai paskirs vieno sekmadienio metuose rinkliavą tokių namų išlaikymui. Prekybininkai, organizacijos ir pavieniai asmenys pagelbės ir maisto produktais, o lietuviškos kepyklos kasdienine duona. Ir artimo meilės vardan bent 1 dieną mėnesyje reikia pasiaukoti mūsų gydytojams, psichiatrams, gailestingosioms seserims, patikrinant jų sveikatą nemokamai. Reikia organizuoti savanorius, vyr. moksleivius, studentų būrelius ir padėti jiems bent savaitgaliais, pamokant juos apsitvarkyti, išsilplauti, išsilaidyti (išsiprosinti) savo rūbus, pradžiuginti vieną kitą pramogėle. Dirbkime patys ir pratinkime savo jaunimą artimo meilės darbų, kad neišliktų mūsų mūsų vaikus žiaurus psichinių ligonių likimas. M.B.

"Bučiuoja žemę saulę ir dangus..."

Nuotr. V. Maželio

KETURI SVEČIAI

ZENTA TENISONAITĖ

ŽIEMA MIŠKE

Menu lygu pasakoje užpustytą mišką. Blizga medžiai apšerkšnoję ir sidabras tyška.

Dega spalvos lyg auksinės — burtus kas matys? O žiemys tarsi laukiniais žvaigždės nukratys.

Vėjas suka vis suktinį. Šoka du ir trys, mano pėdas gilioj pusny visai užpustys.

PAVASARIS

Iš pamiškės daina atklydo ir susiliejo su dangum. O kvapas šito žalio ryto — tai sodai, varvančys medum.

Ir krinta vis žiedai lyg snaigės, vėl žemė vien žiedai. O vėjas lyg saldžiai apsaigęs dainuoja neramiai.

Ir saulė džiaugsmą pilna sauja

lyg audeklą nuasu.

Ir sužvangęs žvangučiai šaunūs pavasario jaunuas.

VASAROS GIESMĖ

Dirvoj linguodami rugiai praplaukia, ir lyg laivai siūbuoja laukais. Ir liejas auksas iš erdvės žraunus, Kai vasarojus skamba metalu žvangus.

Dirvonų kvapas skleidžiasi svaigus, bučiuoja žemę saulę ir dangus. Baltos ramunės baltam žiedė dūzgėdama bitutė giesmę gieda.

O aviliuose šimtai rankų dirba, kada žaliame šile medus išsirpo. Ir kai nakties tyloj nutila žemė mėnuo platybėse sidabrą semia.

RUDENS ATSIMINIMAI

Eini taku, lapus jau vėjas vėlia, ir sidabrinės gijos draikosi ore. Atsimenu aš miestą, tylintį prie kelio, kai sutemos pavargę skendo ežere.

Praleidome mes ten dienas mūsų vaikystės ir pirmutinę meilę numirė seniai. Ir kada vėl laukinės antys grįžta ir ežeras ir miestas nebe tai.

Nėra manęs, nėra tavęs, nėra jaunystės, svajonės jau seniai sutirpo toj naktį. Tik kartais lyg mintim norėtum dar paldysti po tėviškos žalias girias, ten taip toli.

Nuostaba meno muziejuje...

Nuotr. V. Maželio